

KAD MŪSŲ KULTŪRINIS GYVENIMAS BŪTŲ GYVAS

DR. JONAS PUZINAS APIE TREČIOJO LIETUVIŲ KULTŪROS KONGRESO PARUOSIAMŲSIUS DARBUS, STUDIJINĘ BEI PARENGIMINĘ KONGRESO PROGRAMĄ IR PAGRINDINIUS JO TIKSLUS

Centrinis ir didžiausias šių metų lietuviškosios veiklos įvykis, be abejo, yra Trečiasis lietuvių kultūros kongresas lapkričio 24—26 d. Chicagoje. Tai bus lyg ir atidarymas jubiliejinų 1958 metų, atnešančių mums Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 50 metų sukakties minėjimą ir su tuo susietų visuomeninių ir kultūrinių įvykių grandinę.

Trečiajam lietuvių kultūros kongresui rengti gana sudėtinga „mašina“ šiuo tarpu jau yra užsukta. Kongreso paruošoje du pagrindiniai veiksniai yra Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Kultūros taryba ir JAV Lietuvių Bendruomenės Centro valdyba. Visuose šiuose vienuose kitais bendradarbiavimo ir planavimo rūpesčiuose vis dėlto daugelio siūlymų galai veda į Kultūros tarybos pirmininką prof. dr. Joną Puziną. Tad, norėdami plačiau painformuoti mūsų skaitytojus apie rengiamą kultūros kongreso pobūdį bei kitus su tuo susietus užmojus, eile klausimų kreipėmės į patį Kultūros tarybos pirmininką. Jo atsakymais čia ir pradėdame gyvinti ir kelti būsimą kultūros kongreso įkūnėjimo idėją, kad šiais metais jį virstų pati skaidriausia lietuviškos dvasios kūrybinių pastangų liepsna.

— Pastaruoju metu įvairūs mūsų organizuotos visuomenės kongresai, turėdami gerokai ir kultūrinio pamušalo, jau keliais atvejais buvo užakcentavę vienokią ar kitokią kongresinės krypties temą, visus pranešimus, diskusijas ir kitus priedus rikiuodami pasirinktosios problemos rėmuose. Sakykite, ar Trečiasis lietuvių kultūros kongresas planuojamas vienos kurios pagrindinės temos bei problemos vaga, ar jis bus labiau šakotas, įvairioms kultūrinio gyvenimo sritims paliekant joms pačioms aktualiausias svarstymų kryptis?

— Mūsų kultūrinis gyvenimas yra šakotas, todėl ir šis JAV ir Kanados Lietuvių III kultūros kongresas, šaukiamas š. m. lapkričio 24—26 d. Chicagoje, negali ribotis tik viena ar kita kuria nors pagrindine tema. Kongrese bus paliesti ir kiek galint plačiau aptarti pagrindiniai mūsų kultūrinio gyvenimo rūpesčiai. Tačiau bus stengiamasi išsamiausiai panagrinti mū-

sų kultūrinio gyvenimo sėkmės ir nesėkmės, kad galėtume pasidaryti tam tikras išvadas ateities darbams. Neišleisime iš akių labai svarbaus liuanistinio švietimo klausimo, nes tai yra vienas iš pagrindinių mūsų tautinio išlikimo rūpesčių išėivijoje. Skirsime reikiama dėmesį spaudai, nes ji yra nepaprastai svarbus veiksnys visuose mūsų kultūrinio darbo baruose. Sekcijose susibūrę atskirų sričių žinovai panagrins literatūros, dailės, muzikos ir teatro klausimus. Nepamiršime ir sporto — kūno kultūros reikšmės. Apžvelgę dabartinę mūsų kultūrinio gyvenimo padėtį, stengsimės nustatyti planus artimiausiai ateičiai.

Kaip matome, numatomų svarstyti klausimų eilė ilga, o laikas tiems svarstymams ribotas. O kai daug aprėpiama, susidaro pavojus ir paviršiumi nušliužti. Mančiau, kad ateityje labai praverstų ruošti atskirus suvažiavimus specialioms problemoms nagrinėti, pvz. švietimo, spaudos, sporto ir kt. Sumažėjus sekčių skaičiui, kultūros kongresai galėtų atsidėti nuodugniam kultūrinio darbo planavimui.

— Kiek prisimename, ir po Antrojo lietuvių kultūros kongreso, kaip ir po pastarojo Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimo buvo kritiškų balsų, kad tokiais atvejais visas problemų svoris sutelkiamas į istorines ir šiaip praeities faktų temas, per maža užgriebiant šiandieninio gyvenimo sriant. Koks balansas šia prasme pratomas šiemetiniame Kultūros kongrese?

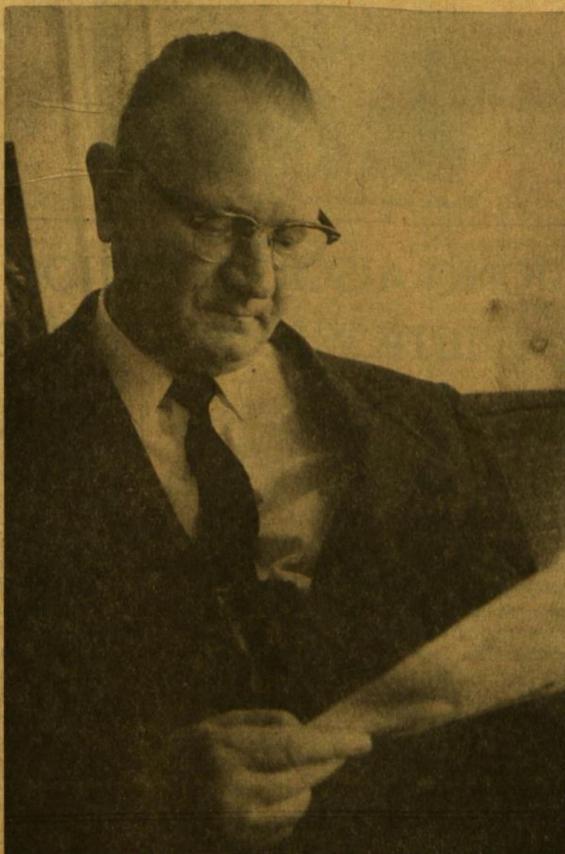
— Kultūros kongresai turi skirtis nuo Lietuvių katalikų mokslo akademijos ar Lituanistikos instituto suvažiavimų. Kultūros kongresų tikslas — svarstyti grynai kultūrinius klausimus, ieškoti būdų ir priemonių, kaip tą mūsų kultūrinį gyvenimą pagyvinti, kaip pakelti jo lygį ir, kaip minėjau, aptarti kultūrinio darbo planus ateičiai, bent iki sekančio kultūros kongreso. Akademijos ir instituto

suvažiavimuose gali ir turi būti nagrinėjamos įvairios mūsų mokslo problemos, jų tarpe ir visokios istorinės temos. Tačiau, nepaisant šio skirtingo suvažiavimų pobūdžio, mūsų kultūrinio gyvenimo rūpesčiai turi susibęgti krūvon. Tiek Lietuvių katalikų mokslo akademija, tiek ir Lituanistikos institutas yra pagrindiniai mūsų mokslinio pajėgumo šaltiniai išėivijoje. Todėl ir PLB Kultūros taryba, planuodama savo darbus, neišleidžia iš akių šių abiejų institucijų.

Šiame kultūros kongrese turime vieną daugiau ar mažiau istorinę temą — dr. Juozo Jakšto pranešimą „Lietuvių išėivija šimtmečio atžvaigoje (perspektyvoje)“. Šią temą pasirinkome dėl to, kad 1967—68 m. sukanka šimtas metų nuo lietuvių masinės emigracijos pradžios į JAV. Senoji lietuvių išėivija yra labai daug prisidėjusi prie Amerikos lietuvių kultūrinio ūgio. Savo laiku, kai Lietuva dar nebuvo nepriklausoma, iš čia sklido šviesa ir į savąjį kraštą. Todėl kultūros kongresas ir nori prisiminti bei įvertinti senosios lietuvių išėivijos pastangas mūsų kultūriniam darbe. Planuojama ir senosios Amerikos lietuvių spaudos paroda.

— Taipgi panašiomis progomis praityje buvo lyg ir nusikraudžiama mūsų grožinė literatūra, ypač nūdieninė literatūra, vis nesusiğraibstant reikšmingesnio studijinio pranešimo jos reikšmei ir jos veidui apibūdinti ir įvertinti. Lig šiol vis neturint jokio akademinio lygio leidinio apie mūsų dabarties čionykščią literatūrą, ar nevertėtų bent kultūros kongreso proga jo darbuose skirti literatūrai didesnio dėmesio? O gal būsimo kongreso planuose jau visa tai yra pramatyta? Gal jau turite ir visai konkretų atsakymą kas ir kaip?

— Kultūros kongresas skirs reikiama dėmesį mūsų grožinei literatūrai. Tam reikalui yra sudaryta atskira literatūros sekcija. Tema plati — „Rašytojas ir skaitytojai“. Be to, JAV LB

Prof. dr. Jonas Puzinas

Nuotrauka Vl. Maželio

Centro valdyba, susitarusi su Lietuvių rašytojų draugija, ruošia plačios apimties literatūros vakarą. Būtų labai prasminga, jei to vakaro metu būtų pagerbti visi mūsų literatūros lauratai nuo praėjusio kultūros kongreso 1962 m. ir įteikta metinė Lietuvių rašytojų draugijos premija.

— Kaip spardoje jau buvo minėta, visą kultūros kongreso akademinės ir studijinės dalies planavimą ir paruošą atlieka Kultūros taryba. Idomu būtų sužinoti, kaip tarybos nariai šį darbą yra pasidalinę, kurie yra jų pagrindiniai rūpesčiai, kokios pasitaiko kliūtys pakeliui ir kaip jos nugalimos?

— Praėjusio kult. kongreso nutarimu, PLB Kultūros tarybai yra pavesta rūpintis ateities kultūros kongresų akademinės ir studijinės dalies planavimu, o techniniais kongreso reikalais ir visokiais renginiais (pvz. literatūros vakaru, dailės ar

spaudos parodomis, koncertais ir pan.) — rūpinasi ta Lietuvių Bendruomenės vadovybė, kurios krašte vyksta kongresas, t. y., arba JAV LB Centro valdyba, arba Kanados Lietuvių Bendruomenės Krašto valdyba.

Sėkmingesniam darbiui, Kultūros tarybos nariai yra pasidaliję atskiromis darbo sritimis, pvz. L. Dambriūnas seka švietimo reikalus ir palaiko ryšius su mūsų švietimo institucijomis, dr. V. Maciūnas rūpinasi literatūros dalykais, dr. K. Ostrauskas — muzika, dr. A. Salys — kalba, V. Trumpa — spauda ir t. t. Pakanka ir man pačiam rūpesčių. Dabartinė PLB Kultūros taryba savo antrąją kadenciją baigia 1968 m., kada PLB Seime New York bus renkama nauja PLB valdyba. Naujoji valdyba sudarys ir naują PLB Kultūros tarybą. Turiu pasiūlyti, kad visi tarybos nariai nuoširdžiai dirba, nebuvę nei vieno posėdžio, kuriame ne-

(Nukelta | 2 psl.)

Kertinė Parastė

AR TINKA MODERNI KONSTRUKCIJA DIEVO NAMAMS?

Ne vienas šių laikų žmogus, matydamas sparčiai evoliucionuojančią moderniąją statybą, nesunkiai supranta moderniškame stiliuje pastatytą savo gyvenamą namą, fabriką ar dangoraižį, bet dažnai negali sutikti, kad tie patys techniškai bei estetiškai principai būtų taikomi ir monumentaliam statybai. O jeigu prie monumentalumo dar prisideda religinis pobūdis, tai toks naujojo stiliaus formų įvedimas kai kurių laikomas net papiktinimu.

Suprantama, kad šitoks keis toks modernaus religinio meno supratimas teikia pasisekimo architektams tradicionalistams, kurie taipgi yra įsitikinę, jog negalima statyti tokios bažnyčios, kuri panašėtų į garažą, komercinę sankrovą, viešbutį ar netgi ir į mokslo įstaigą. Anot jų, plieninės konstrukcijos yra tinkamos dangoraižiams, bet ne DIEVO NAMAMS.

Problema yra labai opi ir sunkiai išsprendžiama, kadangi čia turima reikalo ne su vienu kitu individui, bet su didele tūkinčiųjų dalimi. Daugelis ir šiais moderniais laikais išgyvena tikresnę dvasios pakilimą kurioj nors senoviškoje bažnyčioje, negu modernioje. Kai kas dar vengia modernių statybos formų bažnyčioje, kadangi jas kas dieną visur sutinka: savo namuose, kine, susirinkimų salėje.

Vis dėlto reikėtų atsiminti, kad pasikeitus gyvenimo sąlygoms, sakralinė architektūra, kuri visuomet turėjo pirmąją ir aukštesnę poziciją, darydama įtakos ir civilinei architektūrai, šiandien jau yra dominuojama mūsų laikams aktualių ir būdingų pastatų formų.

Mūsų dienose, išsiplėtojus ir suaktualėjus ekonominiams bei socialiniams gyvenimui, žmogui ėmus rūpintis daugiau savo materialine gyvenimo puse, religinis menas atsidūrė kitoje padėtyje. Civilinė architektūra šiandien, tampa dominuojančia, jos formos skverbiasi ir bažnyčių statybon. Viduramžinių bažnyčių meno jėga išblėso. Ją pradžė architektų per daug individuališkas meno supratimas, trūkumas kuklumo ir dažnai įprastas plagijavimas. Be to, bažnyčios išaugo ant įvairių žemės sklypų, dažnai nepakankamų geros baž-

nyčios pastatymui. Mecenatų skonis ir pateikiamos idėjos bei viešosios opinijos įtaka (dažniausiai blogai susiformavusios) tapo nemažomis kliūtimis, varžančiomis architektą. Išbaigto architektūrinio stiliaus nebuvimas, nauja technika, paverčianti pastatus mašiniškomis, gyvos darbo jėgos brangumas, statymo spartumas ir, galų gale, trūkumas atviro religinio jausmo daugumai architektų yra vis tie veiksniai, kurie kreipia viena ar kita kryptimi moderniąją religinę architektūrą.

Modernus lietuvis, vykstant šiandien į bažnyčių automobiliu, praleidžias savo gyvenimą tarp mašinų, laikraščių ir „aparatury“, nesileis daugiau užburiamas marmuro, sintetinio tinko, aukso bei kitokio plastinio perkrovimo, kurie, kad ir būdami vertingi, atrodo kaip sceniški gudravimai. Struktūrinių konstrukcijų aiškumas ir sąžiningas medžiagų panaudojimas simboliškai telydi religines apeigas į Dieviško Žodžio paprastumą, bet ne retorika ir perdėta prabanga. Tas pats pasakytina, kai turime reikalo ir su kluom statybinėm medžiagom ir dar tradicijos neišgarbintom.

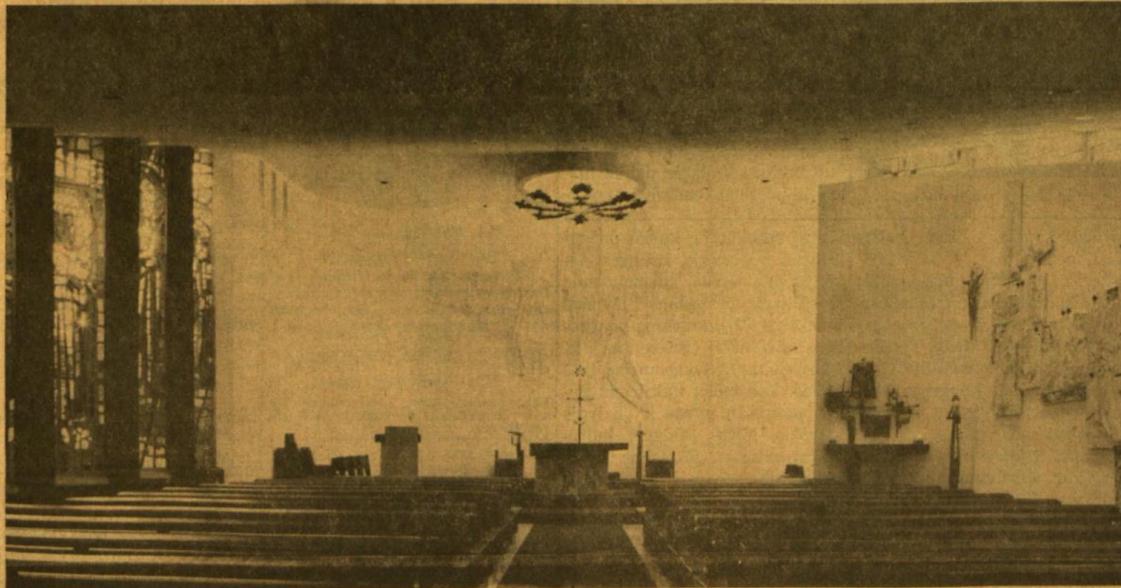
Štai kodėl naujose bažnyčiose, pastatytose racionalinio stiliaus įtakoje, nesutinkame to šaltumo (dėl ko teoretiškai jis yra apkalintinas), bet tik atvirą ir įtikinantį paprastumą. Tradicinis būdas tikėti, kad mistiškumas trykšta iš scenografiško žaismo, šešėlių, šviesos trūkumo, yra sugestija, kuri vėliau, išėjus iš bažnyčios, dingsta.

Žmogus, pripratęs prie modernaus gyvenimo kasdieninių apraiškų, dažnai jaučiasi fiziškai nepajėgias susikoncentruoti religinių paslapčių apmąstymui. Tačiau tokio apmąstymo negalime išaukti dirbtinėmis priemonėmis, bet tik sąžiningai aiškiu protu, nes kitaip tai būtų daugiau hipnotiška sugestija negu tikėjimas. Mūsų architektams belieka tad palinkėti bažnyčių matyti šių poeto R. M. Rilke's eilių šviesoje:

Aš noriu apie tave pasakoti,
Aš noriu tave matyti ir
aprašyti,
Bet tik ne auksu,
O rašalu iš obelies žievės.
Petras Melnikas

Šiame numery:

- Ar tinka moderni konstrukcija Dievo namams?
- Pokalbis Kultūros kongreso temomis su prof. dr. Jonu Puzinu.
- Jone Aisčio poezijos popietė Washingtone.
- Partijos apinasis sovietų rašytojams.
- Eilėraščiai apie pavasarį.
- A. Giedraičio novelė.
- Latviai apie Stempuzienės ir Lapinsko plokštelę.
- J. Audėno atsiminimų knyga.
- Opera ir literatūra.
- Filmų įvairumai.
- Kultūrinė kronika.

Lietuvių pranciškonų vienuolyno koplyčia Kennepunkporte, Maine. Koplyčios architektas A. Kulpavičius, vitražai, skulptūros ir kiti vidaus meniškieji objektai dail. V. K. Jonyno. Lietuviai pranciškoniai savo vienuolynuos JAV ir Kanadoje lig šiol yra sukauę didelius meno lobius. Per eilę metų, nuolat įsigydami rinkinių mūsų dailininkų skulptūros, tapybos ir grafikos darbus, jie sutelkė keliose vietose bene turtingiausias lietuvių dailininkų kolekcijas. Nenusipigindami ir ieškodami originalios ir autentiškos išraiškos, pranciškoniai savo bažnyčias, koplyčias bei kitus pastatus yra paverę vertingais architektūros, vitražo ir skulptūros ansambliais.

KAD KULTŪRINIS GYVENIMAS BŪTŲ GYVAS

(Atkelta iš 1 psl.)

būtų dalyvavę visi tarybos nariai ir ligi šiol dirbta nuostabiai darniai. Ir išsiskyrimo nuomonėmis vienu ar kitu klausimu, visada pasiekta bendro susitarimo. Tai retenybė mūsų bendruomeniniame darbe!

Kultūros taryba yra patariamasis PLB Valdybos organas, todėl ir tarybos sudarytų planų vykdymas nebeįeina į mūsų kompetenciją. Mes negalime niekam nei įsakinėti, nei nurodinti. Džiaugiamės, kai vienas ar kitas mūsų planų punktus įsikūnija Lietuvos Bendruomenės rūpesčiu ar privačia iniciatyva, esame susirūpinę, kai dėl lėšų stokos ar dėl kitų priežasčių mūsų sumanymai pasilieka neįgyvendinti.

— Mūsų skaitytojams taipgi labai įdomu būtų sužinoti, kokiams kongreso temoms kokius paskaitininkus jau turite? Kiek teko pastebėti, visuomenė labai domisi tokiais progomis atkviestais paskaitininkais iš toliau, sakysime, kad ir iš Europos. Ar negalvojama ir šį sykį šitai padaryti, angažuojant kongresui kurį nors Europos universiteto dėstantį lietuvių profesorių: Antaną Maceiną, Zenoną Ivinskį ar kurį nors kitą svečią iš kitur?

— Vieno ar kito paskaitininko paskaitininkas iš Europos būtų sunkokai pakeliamas finansinė našta kultūros kongreso rengėjams. Kongreso organizatoriai ir šiaip turės labai daug išlaidų. Nemaža pinigų pareikalaus visa eilė numatomų renginių, daugeliui kongreso dalyvių teks apmokėti kelionės išlaidas ir t. t. Kultūros taryba, suprassama rengėjų finansinius rūpesčius, net stengėsi parinkti kiek galint daugiau sekčių referentų bei koreferentų iš pačios Chicagos ar jai artimesnių vietovių. Dėl tos priežasties turėjome atsisakyti nuo visos eilės referentų bei koreferentų iš tolimesnių JAV vietų. Deja, šiomet ir kanadiškiai dėl paruošiamųjų darbų Kanados šimtmečiui (Kanados lietuvių leidinys, parengiamai pasaulinėje parodoje Montrealyje) negalėjo aktyviau įsijungti į kultūros kongreso darbus.

Jau baigiamos organizuoti kultūros kongreso sekcijos. Darbas sekcijose vyks simpoziumų būdu: moderatorius, referentas ir koreferentas. Ir kiti kongreso dalyviai turės progos įsijungti į sekcijų darbą. Jie galės aktyviai įsijungti į diskusijas, pareikšti savo nuomonę vienu ar kitu klausimu, duoti konkrečių pasiūlymų ir t. t. Sekcijų bus 10. Jose bus nagrinėjamos šios temos: 1. Kultūrinio gyvenimo sėkmės ir nesėkmės; 2. Lietuvos kultūrinis švietimas; 3. Mūsų jauniosios kartos moksliniai laimėjimai; 4. Rašytojas ir skaitytojai; 5. Spauda ir visuomenė; 6. Kultūrinis darbas finansavimas; 7. Teatras vakar ir šiandien; 8. Lietuvių dailės sankryžos; 9. Mūsų dabartinės muzikos keliai ir 10. Sporto problemos.

Kai kurios temos dar bus bent kiek modifikuotos, nes dar kelios sekcijos nebaigtos kompletuoti. Tą darbą turime baigti iki gegužės vidurio. Po to antroje gegužės pusėje numatomas pasitarimas su JAV LB Centro valdyba Chicagoje, kur nustatysime galutinę kultūros kongreso programą. Tada galėsime paskelbti arba atskirame leidinyje, arba, kaip ligi šiol buvo

daroma, gal "Aidai" sutiks paskirti kultūros kongresui bent vieną numerį.

— Kiek prisimename, prieš keletą metų Antrojo kultūros kongreso paruošoje buvo kilę apšėdai savotiškos trinties, net opozicijos rengiamam kongresui. Ar neįsivaizduojate ko nors panašaus ir dabar ir kaip manote panašių nesklaidymų išvengti?

— Be abejo, susilauks priekaištų ir PLB Kultūros taryba dėl pasirinktų ar nepasirinktų temų, paskaitininkų, referentų, koreferentų, moderatorių, nepatenkins visų ir JAV LB Centro valdyba savo tvarkomos programos dalimis. Bet tai natūralu. Visiems sunku įtikti. Tačiau būtų labai liūdnas reiškinys, jei susilauktume kokios nors ardomosios opozicijos rengiamam kultūros kongresui. PLB Kultūros taryba ir JAV LB Centro valdyba daro ir darys viską, kad kultūros kongresas būtų vertas tokio kongreso vardo. Mums visiškai svetima mintis proteguoti kurį nors vieną partinę ar ideologinę grupę, meno srovę ir pan. Todėl ir paskaitininkais, referentais ar koreferentais esame kvietęsi įvairaus nusistatymo žmones, besisielojančius lietuviškosios kultūros ugdymu išviejioje.

— Kaip jau mūsųose įprasta, tokie platesnio pobūdžio įvykiai neapsieina ir be kitos kūrybinės ir promoginės dalies: banketo, koncerto, literatūros vakaro? Ar ir šį kartą kas nors panašaus bet ne trafaretinio planuojama ir kas tuo rūpinasi?

— Visais tais dalykais jau rūpinasi kultūros kongreso rengėjai bei šeiminkai — JAV LB Centro valdyba. Kiek esu painformuotas, Centro valdyba ruošia apžvalginę dailės parodą, kuri bus atidaryta kongreso išvakarėse, lapkričio 24 d. Taip pat numatoma ir senosios lietuvių išveivijos spaudos paroda. Po dailės parodos atidarymo įvyks ir didžiulis literatūros vakaras. Lapkričio 25 d. (šeštadienį) vakare numatomas kongreso dalyvių priėmimas (užkandžiai, kava), o lapkričio 26 d. (sekmadienį) po kongreso uždarymo ruošiamasi atlikti komp. Dariaus Lapinsko du naujus kūriniai: "Marą" ir "Karalių Mindaugą". Be to, kongreso metu norima pagerbti iškiliosios mūsų mokslo ir kultūros veteranus.

— Kuo ir kaip, Jūsų manymu, visa mūsų visuomenė ir mūsų spauda galėtų prisidėti prie Trečiojo kultūros kongreso pasisekimo ir dėmesio sutelkimo į šį neeilinį laisvojo pasaulio lietuvių veiklos faktą?

— Kongreso sėkmė daugiausia ir priklausys nuo mūsų visuomenės, ypač įvairių šakų kultūros darbininkų susidomėjimo juo ir gausaus dalyvavimo visuose kongreso darbuose. Deja, atstumai yra didelė kliūtis mūsų kultūros atstovams draugėn susieiti. Mūsų kultūrinio gyvenimo rūpesčių daug, todėl kiekvienas nuoširdus pasakymas mums rūpimais klausimais ir konkretūs pasiūlymai labai laukiami. Čia kaip tik labai svarbu, kad spaudoje pasisakytų ir tie, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių negalės pasiekti Chicagos. Jų ir kitų pasisakymai spaudoje gali būti labai naudingi keliamiems klausimams nuodugniau apsvaistinti ir kultūrinio darbo planams ateičiai susidaryti. Tik būtina, kad tie pasisakymai būtų konkretūs ir pozityvūs, kad įvairūs mūsų kultūrinio gyvenimo sričių rūpesčiai būtų keliami visa rimtimi. Spauda ir yra pats svarbiausias veiksnys plačiašakėms kultūrinio darbo problemoms kelti bei jos nagrinėti. Kuo daugiau dėmesio bus telkiama

Poetas Jonas Kossu - Aleksandravičius anomet...

JONO AISČIO POEZIJOS POPIETĖ WASHINGTONE

Šiomet sukako 40 metų, kai jaunas lyrikas Jonas Aleksandravičius pirmą kartą išėjo su savo kūryba viešumon, atspausdindamas "Ateities" žurnale eilėraštį "Gegutėlė". Šia proga Washingtono Lietuvių Bendruomenės skyrėsi iniciatyva sekmadienį, balandžio 23 dieną, vienoje Statlerio viešbučio salių buvo surengta literatūrinė popietė, skirta Jono Aisčio poezijai. Skyriaus pirmininkas Jonas Genys, popietę atidaręs bei uždarys, pavadė ją praveisti programą iš dalies tvarkiusiam bei ruošusiam Jurgiui Blekaičiui.

Jauniausiai dalyvei Joanai Vaičiūlaitei padėkdamas "Gegutėlė" ir paskaitėis poetui iš Chicagos atsiųstą Lietuvių rašytojų d-ijos valdybos sveikinimą, apie Joną Aistį ir jo kūrybą itin gyvai, vaizdžiai ir turiningai kalbėjo poeto daugelio metų bičiulis Antanas Vaičiūlaitis.

Rašytojas davė raiškų, dažnai naują, asmeniškais atminimais paremtą poeto portretą, nušvies

Poetas Jonas Aistis dabar...

kultūros kongresui, tuo jis bus sėkmingesnis.

— Ir pokalbio užsklandai: kaip Jūs Patys trumpai aptarumėte būsimą kongreso pagrindinį tikslą ir kokį norėtumėte matyti jo rezultata?

— Pagrindinis kongreso tikslas — apčiuopti mūsų kultūrinio gyvenimo pulsą, kritiškai žvilgtelėti į jo sėkmes ir nesėkmes, kur silpsta ar tūpčiojama vietoje — stengtis šalinti negeroves ir kur reikia pasitempti. Tikimės, kad šiame kultūros kongrese bus labiau išryškinti kultūrinio darbo planai.

Sietai ir plačiau nežinomas jo žinių bagažo sritis bei kartais netikėtus bruožus. Drauge jis pavaizdavo poeto jaunystės Lietuvą, jo gimtinę ir Kauną, jo kūrybinio pasaulio draugus. Ypač subtiliai Antanas Vaičiūlaitis panagrino pačią Jono Aisčio poeziją, išskeldamas jos dvilypį pobūdį — žmogaus ir gamtos stebėtojo susitelkimą ties detalė, o drauge — ir visuomenės mintį bei nuotaiką, augančią iš savo tautos būdo ir kūrybos, susirūpinusią jos likimu.

Besiklausant šio giliai įrengto poezijos aiškinimo, nejučiom piršosi mintis, kad gal tik paties poeto kartos, jam artimo estetinio ir pasaulėžiūrinio pasaulio kūrėjas, koks yra Vaičiūlaitis, galėjo taip jautriai ir pilnutiniai šią poeziją suprasti ir atskleisti.

Su pasididžiavimu pažymėjęs aukštus lietuvių poezijos laimėjimus, Antanas Vaičiūlaitis tarp kitko priminė, jog net ir čia pat, šioje popietės salėje, šalia Aisčio, dalyvauja ir du kiti iškilūs poetai, Henrikas Radauskas ir Alfonsas Nyka - Niliūnas.

Baigdamas savo citatomis bei vaizdais perpintą žodį, kalbėtojas gražiai klausytojus į paties Jono Aisčio gimtąjį peizažą — į tuos panemunės žilus bei laukus, kurių prieglobstyje, šalia senovinio kunigaikščių kelio iš Kauno į Vilnių, augo jaunas poetas. Tasai peizažas, pažymėjęs rašytojas, šiandien bėra išlikęs poeto kūryboje bei atsiminimuose: Jono Aisčio vaikystės Rumšiškii apylinkės, lyg kokie užurti pasakos dvarai, šiandien yra vadinamosios "Kauno jūros" apemtos.

Tarsi pailiustruodami ką tik nuskambėjusius Antano Vaičiūlaičio žodžius, trys jaunimo atstovai, Vakarė Aistytė, Danutė Vaičiūlaitytė ir Tadas Vasaitis, paskaitė atranką iš jaunesniosios Aisčio poezijos — Peizažą, Osaną, Mal du pays, Šventą Sebastijoną, Katarį, Vėlines ir kitus kūrinius, įvairiais motyvais bei nuotaikom. Visi atlikėjai skaitė paprastai, su skoniu ir įsijautimu, o gal daugiausia įspūdiu klausytojams darė poeto dukters Vakarės dailus balsas, ir poetinis tonas bei nuosir-

di, emocionali interpretacija. Užsiminus Jono Aisčio publicistiką, jo gyvą atsiminimų knygą "Apie laiką ir žmones", kurioje jis vaizdžiai ir su humoru aprašo savo jaunystės Kauną ir kolegas rašytojus, poetui buvo pasiūlyta pasiklausyti, kaip jį patį kitas rašytojas prisimena — taip pat su humoru — savo kelionių knygoje. Akt. Henrikas Kačinskas virtuoziskai paskaitė ištrauką iš Antano Vaičiūlaičio knygos "Nuo Sirakūzų ligi šiaurės elnio". Poeto Kauno "Aušros" gimnazijos mokslo laikų kolegė Gražina Gustaitytė - Krivickienė pateikė pluoštelį atminimų iš tų dienų, kada gal ne pats Aistis nebūtų spėjęs savo būsimą vaidmens lietuvių lyrikoje, ir tikrai pranašai ku jo artimas bičiulis, Petras Juodelis, pasakotojai pašnibždėjo: "Mūsų klaidėse auga didelis poetas". Ir paticavo jos atmintyje visada išlikusį Jono Aleksandravičiaus eilėraštį "Augo sode serbenta ašarinėm kekėm"...

Poetas Jonas Aistis su jam įprastu atvirumu ir nuosirdumu pasidalino su klausytojais savo pirmo rašinio — pradžios mokyklos rašto darbo — istoriją. Jis ten pavaizdavo tikrą tragikomiską įvykį, ir jam būvę pasakytą, kad šitaip negalima, atseit — negalima teisybės rašyti. Bet jis ir vėliau visoj savo kūryboje rašęs, kas iš tikrųjų jį ar visą kraštą ištikė, ką jis pergyvenęs, dažniausiai — skaudžiai ir liūdnai. Jo poezija visada buvusi vidinė išpažintis. Buvo keista išgirsti iš tokio poeto, kad jis visada kankinęs nepasitiekijimas savo sprendimu, kad jis ieško davęs draugo ar kito artimo žmogaus nuomonės apie tą ar kitą savo eilėraštį.

Baigdamas Jonas Aistis su dideliu išgyvenimu paskaitė keletą savo naujosios poezijos pavyzdžių. Jų tarpe buvo ir sky-

di, emocionali interpretacija.

Užsiminus Jono Aisčio publicistiką, jo gyvą atsiminimų knygą "Apie laiką ir žmones", kurioje jis vaizdžiai ir su humoru aprašo savo jaunystės Kauną ir kolegas rašytojus, poetui buvo pasiūlyta pasiklausyti, kaip jį patį kitas rašytojas prisimena — taip pat su humoru — savo kelionių knygoje. Akt. Henrikas Kačinskas virtuoziskai paskaitė ištrauką iš Antano Vaičiūlaičio knygos "Nuo Sirakūzų ligi šiaurės elnio". Poeto Kauno "Aušros" gimnazijos mokslo laikų kolegė Gražina Gustaitytė - Krivickienė pateikė pluoštelį atminimų iš tų dienų, kada gal ne pats Aistis nebūtų spėjęs savo būsimą vaidmens lietuvių lyrikoje, ir tikrai pranašai ku jo artimas bičiulis, Petras Juodelis, pasakotojai pašnibždėjo: "Mūsų klaidėse auga didelis poetas". Ir paticavo jos atmintyje visada išlikusį Jono Aleksandravičiaus eilėraštį "Augo sode serbenta ašarinėm kekėm"...

Poetai ir plačiau nežinomas jo žinių bagažo sritis bei kartais netikėtus bruožus. Drauge jis pavaizdavo poeto jaunystės Lietuvą, jo gimtinę ir Kauną, jo kūrybinio pasaulio draugus. Ypač subtiliai Antanas Vaičiūlaitis panagrino pačią Jono Aisčio poeziją, išskeldamas jos dvilypį pobūdį — žmogaus ir gamtos stebėtojo susitelkimą ties detalė, o drauge — ir visuomenės mintį bei nuotaiką, augančią iš savo tautos būdo ir kūrybos, susirūpinusią jos likimu.

Baigdamas Jonas Aistis su dideliu išgyvenimu paskaitė keletą savo naujosios poezijos pavyzdžių. Jų tarpe buvo ir sky-

di, emocionali interpretacija.

Užsiminus Jono Aisčio publicistiką, jo gyvą atsiminimų knygą "Apie laiką ir žmones", kurioje jis vaizdžiai ir su humoru aprašo savo jaunystės Kauną ir kolegas rašytojus, poetui buvo pasiūlyta pasiklausyti, kaip jį patį kitas rašytojas prisimena — taip pat su humoru — savo kelionių knygoje. Akt. Henrikas Kačinskas virtuoziskai paskaitė ištrauką iš Antano Vaičiūlaičio knygos "Nuo Sirakūzų ligi šiaurės elnio". Poeto Kauno "Aušros" gimnazijos mokslo laikų kolegė Gražina Gustaitytė - Krivickienė pateikė pluoštelį atminimų iš tų dienų, kada gal ne pats Aistis nebūtų spėjęs savo būsimą vaidmens lietuvių lyrikoje, ir tikrai pranašai ku jo artimas bičiulis, Petras Juodelis, pasakotojai pašnibždėjo: "Mūsų klaidėse auga didelis poetas". Ir paticavo jos atmintyje visada išlikusį Jono Aleksandravičiaus eilėraštį "Augo sode serbenta ašarinėm kekėm"...

Poetai ir plačiau nežinomas jo žinių bagažo sritis bei kartais netikėtus bruožus. Drauge jis pavaizdavo poeto jaunystės Lietuvą, jo gimtinę ir Kauną, jo kūrybinio pasaulio draugus. Ypač subtiliai Antanas Vaičiūlaitis panagrino pačią Jono Aisčio poeziją, išskeldamas jos dvilypį pobūdį — žmogaus ir gamtos stebėtojo susitelkimą ties detalė, o drauge — ir visuomenės mintį bei nuotaiką, augančią iš savo tautos būdo ir kūrybos, susirūpinusią jos likimu.

Baigdamas Jonas Aistis su dideliu išgyvenimu paskaitė keletą savo naujosios poezijos pavyzdžių. Jų tarpe buvo ir sky-

di, emocionali interpretacija.

Užsiminus Jono Aisčio publicistiką, jo gyvą atsiminimų knygą "Apie laiką ir žmones", kurioje jis vaizdžiai ir su humoru aprašo savo jaunystės Kauną ir kolegas rašytojus, poetui buvo pasiūlyta pasiklausyti, kaip jį patį kitas rašytojas prisimena — taip pat su humoru — savo kelionių knygoje. Akt. Henrikas Kačinskas virtuoziskai paskaitė ištrauką iš Antano Vaičiūlaičio knygos "Nuo Sirakūzų ligi šiaurės elnio". Poeto Kauno "Aušros" gimnazijos mokslo laikų kolegė Gražina Gustaitytė - Krivickienė pateikė pluoštelį atminimų iš tų dienų, kada gal ne pats Aistis nebūtų spėjęs savo būsimą vaidmens lietuvių lyrikoje, ir tikrai pranašai ku jo artimas bičiulis, Petras Juodelis, pasakotojai pašnibždėjo: "Mūsų klaidėse auga didelis poetas". Ir paticavo jos atmintyje visada išlikusį Jono Aleksandravičiaus eilėraštį "Augo sode serbenta ašarinėm kekėm"...

Poetai ir plačiau nežinomas jo žinių bagažo sritis bei kartais netikėtus bruožus. Drauge jis pavaizdavo poeto jaunystės Lietuvą, jo gimtinę ir Kauną, jo kūrybinio pasaulio draugus. Ypač subtiliai Antanas Vaičiūlaitis panagrino pačią Jono Aisčio poeziją, išskeldamas jos dvilypį pobūdį — žmogaus ir gamtos stebėtojo susitelkimą ties detalė, o drauge — ir visuomenės mintį bei nuotaiką, augančią iš savo tautos būdo ir kūrybos, susirūpinusią jos likimu.

Baigdamas Jonas Aistis su dideliu išgyvenimu paskaitė keletą savo naujosios poezijos pavyzdžių. Jų tarpe buvo ir sky-

di, emocionali interpretacija.

Užsiminus Jono Aisčio publicistiką, jo gyvą atsiminimų knygą "Apie laiką ir žmones", kurioje jis vaizdžiai ir su humoru aprašo savo jaunystės Kauną ir kolegas rašytojus, poetui buvo pasiūlyta pasiklausyti, kaip jį patį kitas rašytojas prisimena — taip pat su humoru — savo kelionių knygoje. Akt. Henrikas Kačinskas virtuoziskai paskaitė ištrauką iš Antano Vaičiūlaičio knygos "Nuo Sirakūzų ligi šiaurės elnio". Poeto Kauno "Aušros" gimnazijos mokslo laikų kolegė Gražina Gustaitytė - Krivickienė pateikė pluoštelį atminimų iš tų dienų, kada gal ne pats Aistis nebūtų spėjęs savo būsimą vaidmens lietuvių lyrikoje, ir tikrai pranašai ku jo artimas bičiulis, Petras Juodelis, pasakotojai pašnibždėjo: "Mūsų klaidėse auga didelis poetas". Ir paticavo jos atmintyje visada išlikusį Jono Aleksandravičiaus eilėraštį "Augo sode serbenta ašarinėm kekėm"...

rius iš lgesnės poemos "Mano giminės giesmė", — rauda, perpinta liaudies dainų motyvais, kuri tarsi susilietė su atspausdintosios prieš 40 metų "Gegutėlės" taip pat dainiškais motyvais.

Jono Aisčio žodį ir kūrybą šiltais plojimais palydėjo gražus Washingtono ir iš dalies Baltmorės lietuvių būrys, kuriame buvo daug žymių visuomeninio bei kultūrinio gyvenimo atstovų.

Popietę įspūdingai užbaigė Henrikas Kačinskas, perteikdamas Jono Aisčio "Fugą in Asmoll" ir nepalyginamą "Šilainę".

Ofiso 735-4477; Rez. PR. 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — NERVU IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akusherija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepa, skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6987
DR. B. GAIZONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akusherija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val: kasdien 12-4 v. p. p. 6-8 val. Sešt. 12-4 v. p. p. 6-8 val. Trečiadieniai uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2230
Namu — rez. PProspect 8-9061
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
J O K S A
VAKU V LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad., ir penktad. nuo 12-4 v. p. ir nuo 6 iki 8 v. v. Seštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val.: kasdien nuo 6 iki 9 v. v. Sešt. nuo 8 iki 13 val. arba susitarimą

Ofs. PO 7-6000, Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir sešt. uždaryta

Ofiso ir buto tel. Olympic 2-1581
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir seštad. tik susitarimą

Ofiso 585-2525 Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIŪNAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
5540 So. Pulaski Road
Firm., antr., ketv., ir penkt. nuo 2-4 ir 6-9 ir pagal susitarimą.

Tel. REliance 5-1511
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)
3925 West 59th Street
Val: pirmad., antrad., ketvirtad., ir penktad. nuo 12-4 v. p. p. 6-8 val. vak. Seštad. 12-4 val., trečiad. uždaryta

Tel. ofiso ir buto Olympic 3-4155
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4983 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius. Seštadieniai 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKU LIGŲ SPECIALYBĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Seštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1165
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUSHERIA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEMlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso PR 8-7773 Rez. PR 8-4733
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv., 5-8 val., antrad. ir penkt. 1-4 v. p. p. Prilimnėja tik susitarimą

Ofiso HE 4-1518 Rez. PR 6-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Seštad. 9 v. t. — 1 v. p. p.

• Prof. Jurgis Baltrušaitis tarp žymiausių meno istorikų. Ką tik išleistoje vokiškoje knygoje apie meno istoriją (Geschichte der Kunstgeschichte — Meno istorijos istorija, Econ-Verlag, Wien - Duesseldorf, autorius Udo Kultermann) prof. Jurgis Baltrušaitis knygos autoriaus aptarimu ir nutraukia irikiuotas į žymiausių pasaulio meno istorikų galeriją. (E.)

— Amerikoj mokėdais gyventojai valdžiai už 1967 m. sumokės 203 bil. dol.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. ofiso PR 6-7800; Namų 925-769
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1-9 val. p. p. Išskyrus trečiadienį

Tel. 423-2600
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave.
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir sešt. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Prieš Šv. Kryžiaus ligoninė
VAL. pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Seštad. nuo 2-4 v. Trečiadieniai ir kitu laiku susitarimą telefonu: 7-2290
Telef. REpublic 7-2290

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pataiko akinimus, keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL: 1 p. v. p. iki 8 v. v. kasdien. Trečiadieniai uždaryta; Seštadieniai nuo 10 v. r. iki 1 val. popiet.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKŠTŲ PUSLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA
Ofisas 2454 West 71st St.
Val. antrad. nuo 2-5 popietę, ketvirtad. nuo 6-8 vak.
Ofiso telef. 776-2830
Rez. telef. PR 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 S. Cicero, Oak Forest, Ill
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GROvehill 6-0617
Valandos pirm., ketv., nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. v.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas, 2750 West 71 Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2-8 v. v., penkt. 10-13 v. r., 2-8 val. vak. Sešt. 1-4 v. v. Sekmad. ir trečiad. — uždaryta.
Rez. tel. WA 5-3099.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PProspect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Seštad. 2-4 v. popiet. ir kitu laiku — pagal susitarimą.

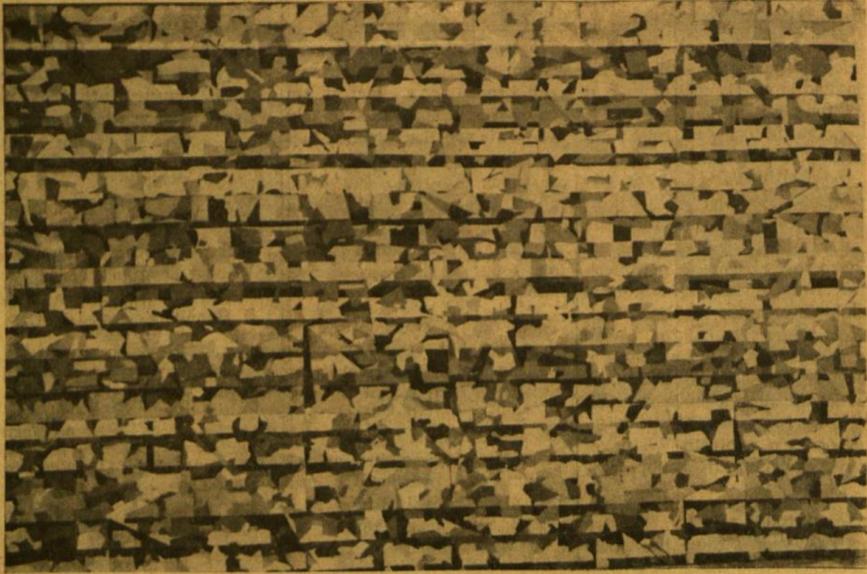
Of. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6198
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Prilimnėja ligonius tik susitarus
Val: 2-4 p. p. ir 6-8 v. vak. Treč. ir seštad. uždaryta

Telefonas — GROvehill 6-2823.
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUSHERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2524 West 60th Street
Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak. Seštadieniai 1 iki 4 val. Trečiadieni uždaryta.

Tel. PProspect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 S. Albany Ave.
Val., pirm., antrad., ketv., 6-8 v. vak.; penkt. ir seštad. 2-4 popiet. Kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-0446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir seštad. pagal susitarimą.

Ofiso tel. 767-2141, Namų 656-4550
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val: pirmad., antrad., penktad. 1-4 v. r. 6-8 v. v.; ketvirt. 6-8 v. vak. Seštad. 10-3 v.

Kęstutis Zapkus

Tapyba

Iš parodos, šiuo metu vykstančios "Kazimir Gallery" patalpose, 620 N. Michigan Ave., Chicagoj. Paroda ten tęsis iki gegužės mėn. 12 d.

PARTIJOS APINASRIS SOVIETŲ RAŠYTOJAMS

Tačiau jų pegasas vis sunkiau ir sunkiau pažabojamas

"Yra tiesiog pažeminantis dalykas rašytojui užsidėti arklio akinius" — taip rašė "Novyj Mir" 1966 m. rugsėjo mėn., ginamas Solženycino apysaką "Matrionos namas", kurią puolė sovietinės valdžios organas "Izvestijos". Po mėnesio tasai pats "Novyj Mir" vėl skelbė: "Yra vienašališka daryti skirtumą tarp mažų ir didelių tiesų", pridurdamas, kad "mūsų menininkai turi tarnauti visoje pilnumoje. Jei tiesa yra tikrai tokia, tai ji negali būti nenaujinga mūsų literatūrai; ji nėra nei pavojinga, nei bereikšmė. Priešingai, joks melas negali būti naudingas literatūros veikalui".

Sie ir panašūs pasisakymai, bene įdomiausiame sovietinės literatūros žurnale, sukėlė stiprią Sovietų Sąjungos politinių vadovų reakciją. Du atsakingi redakcijos nariai — viceredaktorius A. G. Dementievas ir redakcinio komiteto sekretorius B. G. Zaksas buvo atleisti iš pareigų. Tai įvyko per dvi savaites gruodžio mėn., bet tas redakcijos narių degradavimas, sovietų intelektualų grupei spaudžiant, vėliau buvo atšauktas. Per dvi savaites daug kartų "No-

vyj Mir" išėjo pavėluotai dėl cenzūros trukdymų, kuri ypač griežtė K. Simonovo "Karo užrašus". Tasai Simonovas pasižymi stalinizmo kritika ir savo romane "Mirusieji ir gyvieji" išgyrė patriotizmą tų karininkų, kurie tapo Stalino aukomis, ir nepajėgumą bei karo baime jų kaltintojų. Reikia dar pridurti, kad "Raudonoji žvaigždė", karinių pajėgų dienraštis, ne kartą apkaltino antimilitarizmą raštas, pasirodžiusius "Novyj Mir" puslapiuose.

Policinės priemonės prieš Dementievą ir Zaksą yra įžanga į IV sovietinių rašytojų kongresą, kuris įvyks 1967. V. 22. Tasai kongresas yra Sovietų Sąjungos rašytojų aukščiausio organo. Dienotvarkėje bus viena svarbiausioji tema: literatūros uždaviniai ir svarba komunistinio stovykloje. Tačiau neseniai oficialiai apklausinėti 39 (iš 43) rašytojai pasisakė, kad kongresas turėtų užsiimti tik literatūros klausimais. Tačiau jų pageidavimas niekas nepaisys, nes partijai svarbu nustatyti li-

teratūros "politinę liniją". Kompartija neseniai jau parodė savo intencijas, premijuodama tik tuos rašytojus, kurie yra ištikimi "partijos linijai", suteikdama "socialistinio darbo didvyrio" ordiną kai kuriems rašytojams, pasižymėjusiems besąlyginę tarnybą partijai: N. Tichonovui, M. Šolochovui (Nobelio premijos laureatas), A. Korneičukui, K. Fedinui, L. Leonovui, Mirzai Turzun - Zade (tadžikas), P. Titčėnai (ukrainietis) ir A. Upits (latviui).

"Novyj Mir" rašytojų "liberalų" gąsdinimą kiek sušvelnino pati kompartija, kritikuodama labai konservatyvų ir "atsilikusį" žurnalą "Oktiabr", redaguojamą V. Kočetovo. "Pravda" (1967. I. 27 laidoje) jį išvadino "pilku ir paviršutinišku", esą "Oktiabr" parinkęs ir atspausdinęs raštus "su labai vienašališku kriterijumi". Tačiau "Oktiabr" kritika tik dalinai bando balansuoti tarp "liberalų" ir "konservatorių"; kompartija, pasisakydama dėl vieno ir kito, nori išlaikyti visus savo kontrolėje ir vadovybėje. Polemika prieš "Oktiabr" ir jo redaktorių Kočetovą yra daugiau dėl to, kad jis dar labai stipriai lai-

kosi stalinistinės linijos. Jam prikišama "valdžios piktnaudžiavimas", kuris reiškiasi pasisavišališumu teisės išimtinei ir autoritetingai aiškinti komunistinės ideologijos ortodoksiją. Gi "Novyj Mir" kaltinamas "užsispyrusiu kėsdinimų krypčių gynimu", nuolatiniu "šalutinių dalykų kėlidu, išryškiniu anomalijų ir trūkumų, nuolat vis daugiau tempu didėjančių", vietoj kelti "nepalaužiamą revoliucinį optimizmą".

Tuo tarpu "Novyj Mir", nepaisydamas gąsdinimų, laikosi savo programos, pažadėtos skaitytojams. Tame pačiame numerio, kuriame jau nėra redakcijos narių tarpe Dementievo ir Zaksos vardų, pasirodo pirmoji dalis Boriso Pasternako autobiografinio rašinio — "Zmonės ir situacijos". "Doktor Živago" autorius raštai, nors labai mėgiami, tačiau skaitytojams pateikiami atsargiai, nes jie sukelia abejonių, netikrumo pavojų. Pasternako poezijos knyga pasirodė su A. Siniavskio įžanga, to paties Siniavskio, kuris, drauge su J. Danieliu, gavo 7 metus priverstinį darbų koncentracijos stovykloje dėl to, kad slaptyvardžiu atspausdino užsienyje savo kai kuriuos raštus. O Siniavskis buvo didelis Pasternako gerbėjas. Jis ašarodamas nešė Pasternako karstą į Peredelkino kapus aną 1960 m. birželio mėn. 2 d. karstą popietį, prie duobės deklamuodamas Pasternako eiles, pritariant jaunųjų chorui. Po kiekvieno eilių posmo buvo berjamas ant karsto žemės sluoksnis, kol buvo supiltas kapas. O mergaitės drauge su žeme bėrė ant karsto lauko gėlių puokštes.

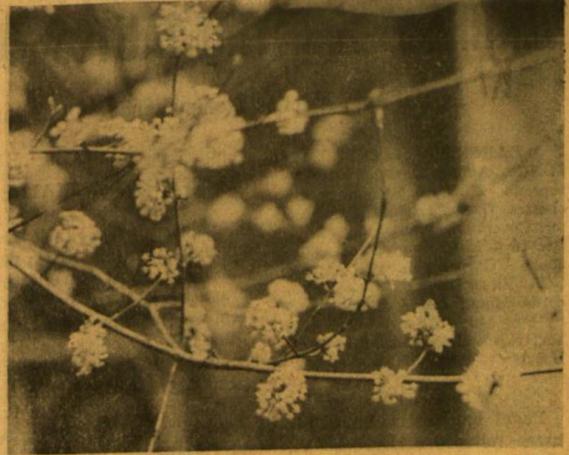
Ne tik dėl Pasternako "Novyj Mir" turi nemalonumų. Per dvi savaites vienam paskutinį numerį, laikraščio redakcijai įdėjo įdomų skelbimą, ragindama skaitytojus pranešti visus trukdymus, sutiktus atnaujinant laikraščio prenumeratą kitiems metams. Matyt, policiniais trukdymais norima atbaudyti skaitytojus, kurių skaičius tačiau nuolat auga. Tas augimas rodo, ko skaitytojai ieško, kas jiems patinka. Skaitytojų skonis ir pasirinkimą rodo neseniai "Izvestijose" paskelbta žinia, kad Maskvos knygynuose labiausiai perkama knyga buvo lenko Porokoz apie šv. Tomą Akvinietį. Charakteringa, kad po 50 metų ateistinės propagandos, "Summa Theologica" autorius randa tiek dėmesio komunistinėje tėvynėje. Paskutiniu metu sovietų skaitytojai parodė didelio dėme-

sio ir drąsiai Stalino diktatūros satyrai "Ponas ir Margarita", parašyti M. Bulgakovo, kurį Stalinas buvo apkaltinęs "antirevoliucinėmis tendencijomis" ir priverčęs paskutinius savo gyvenimo metus nutili. Maskvoje slapta platinama Solženycino apysaka "Kamera Nr. 72". Tai istorija, vykstanti Maskvos Butyrkų kalėjime 1940 metais.

Sovietinės publikos skonis negali būti nei ignoruojamas, nei nedavertinamas. Į tai kreipia dėmesio "Novyj Mir" ir jo redaktorius A. Tvardovskis (tarp kita ko, geras poetas, mokėjęs eilėmis atpasakoti Chruščiovo padarytą Stalino pasmerkimą). Po diktatoriaus mirties, Tvardovskis buvo paskirtas "Novyj Mir" redaktorium ir užsimojo palaikyti ir spausdinti "atsilimo literatūrą", bet jau sekančiais metais buvo nuo redagavimo atstatytas, nes nuėjo per toli pirmyn. Jo vietoje atsistojo K. Simonovas, kurio apybraižos apie karą sukėlė kompartijos vadovybės pyktį ir paaštrino cenzūrą. Tvardovskis vėl buvo gražintas į redaktoriaus pareigas, bet per dvi savaites XXIII kompartijos kongrese vėl buvo puolamas už antikonformistinę liniją ir dėl to nebuvo išrinktas į kompartijos centro komitetą. Atrodė, kad visa kompartijos akcija prieš "Novyj Mir" siekia įgaudinti sovietų rašytojus prieš artėjantį jų kongresą.

Šių metų kovo mėn. 29 d. Maskvos "Pravda" ir "Literaturnaja Gazeta" pranešė, kad prieš kelias dienas įvykusiame Sov. Sąjungos Rašytojų sągose c. komiteto mėnesiniame posėdyje buvo svarstoma "Novyj Mir" reikalas. Tų svarstymų išdavoje paskirti trys nauji redakcinio kolektyvo nariai: Čingis Aitmatovas, Jefim Doroš ir M. Chitrovas. Pirmieji du iki šiol buvo "Novyj Mir" bendradarbiai ir priklausė "liberalų" grupei. Trečiasis yra to žurnalo techniškas redaktorius. Šiuo sprendimu parodytas vyr. redaktoriaus Tvardovskio laimėjimas, nes prieš tai jau buvo plačiai kalbėta apie jo atstatymą iš redaktoriaus pareigų. Naujai paskirti yra Tvardovskio šalininkai; jie užims vietą Dementievo ir Zaksos, kurie pasitraukė iš redakcijos. Jų išstūmimas iš "Novyj Mir", anot Vakarų korespondentų Maskvoje, buvo smūgis Tvardovskui, tačiau jis sušvelnintas bent tuo, kad naujai paskirti yra tos pačios orientacijos, kaip ir vyr. redaktorius. Komunistinė spauda in-

(Nukelta į 5 psl.)

Nuotrauka Uosio Juodvalkio

Vertimai apie pavasarį

ROBERT FROST

DEBESIO ŠEŠĖLIS

Vėjas užtikro pravarą knygą manųjų raštų
Ir puslapius ėmė vartyti, kad atrastų
Poemą, kuri turėjo būti apie Pavasarį.

Mėginau jam sakyti: "Ten tokio dalyko nerasi!"
Kam aš turėčiau apie Pavasarį poemą rašyti?
Vėjas nesiteikė nieko man atsakyti:
Tik debesio šešėlis susikryžiavo jo veide
Iš baimės, kad tos vietos surasti neleidžiu.

EDNA ST. VINCENT MILLAY

PAVASARIS

Kuriems galams, Balandi, sugrįžai tu vėl?
Grožybė tai dar nėra viskas.
Tu negali manęs ilgiau raminti rausvumu
Prasiskleidžiančių lipšnių lapelių.
Žinau, ką jau žinau.
Saulė kaitina man kaklą, kai aš stebiu
Spyglius šafrano.
Žemės kvėpėjimas yra šaunus.
Netenka abejoti, kad ten nėra mirties.
Tačiau, ką tai reiškia?
Ne vien tik po žeme esti smegenys žmonių,
Kurias surijo kirmėlės.
Gyvenimas pats savaime
Yra niekas.
Tuščia taurė, nepadengta kilimais laiptų aukštas,
Ir neužtenka, kad kiekvienais metais į pakalnę
Balandžio mėnuo
Ateina tartum idiotas, čiurolendamas ir berdamas gėles.

ROBERT BROWNING

Metai pasuko pavasario link
Ir diena susilaukė ryto;
Rytmečiu valandą septintą;
Kaino šlaitas perlais rasoja!
Vytyrus sparnelių plazdena linki;
Sraigė erkštinė jau užsiriti:

Dievo galybė dangių nekinta —
Pasauliui puikiausiai klojas.

Vertimai St. Meringio

KODĖL NEGRĮŽTA PASIUNTINIAI?

A. Giedraitis

Angelių chorai giedoja pačias iškilmingiausias giesmes, ir "Garbė Dievui Amžinajam" aidėjo visoje begalinėje dangaus erdvėje. O Dievas susimąstęs sėdėjo aukštame savo soste, ir niekas nežinojo, kodėl rūpesčių priėmęs Jo veidas.

Ir niekas nediršo prakalbinti Viešpaties. Tiktai Mykolas Archangelas prisitartino prie Jo sosto ir paklausė:

— Viešpatie, ar Tu nori ką pasakyti?
Dievas pakėlė savo akis ir tarė:
— Taip, noriu.
— Sakyk, Viešpatie.
Dievas tarė:
— Kiek jau pasiuntinių siunčiau į Žemę!
O kur jie? Kodėl nė vienas negrįžta?
— Viešpatie, — atsakė Mykolas Archangelas, — Tu pats viską žinai.
— Taip, — tarė Dievas, — žinau. Bet Aš čia pat noriu matyti ir girdėti tuos, kuriuos siunčiau.

Mykolas Archangelas nusiminęs žiūrėjo į Viešpaties veidą. Argi vėl Viešpats baustų? Susirūpino visi archangelai ir visi šventieji, nes niekas nenumanė Amžinojo minties.

O Jis tarė Mykolui Archangelui:
— Eik ir paskirk naują būrį angelų, kad jau paskutinį kartą nusiųčiau į Žemę.

Mykolas Archangelas linksmas perėjo visus angelų chorus, pašaukė patikėtinius ir pastatė prieš Dievo sostą:

— Štai šitie, Viešpatie, su meile ir karš-

tu atsidėjimu pasiryžę vykdyti Tavo valią.

Ir tarė Dievas angelams:
— Leiskitės į Žemę, apeikite visas šalis ir visas tautas ir patirkite, kas ten dedasi. Taip pat patirkite ir sužinokite, kodėl nė vienas negrįžta anų, kuriuos pirmą jūsų siunčiau.

Angelai pagarbino Viešpatį ir išskrido vykdyti Jo žodį.

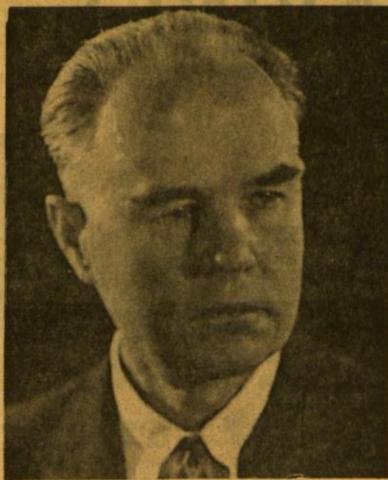
Ilgai keliavo jie po visas šalis ir visas tautas ir sugrįžo pagaliau į dangų ir stėjo prieš Dievo veidą. Tik ne visi kartu grįžo ir ne visi kartu apskrinėjo, ką patyrė ir sužinojo. O vienas iš visų ilgiausiai užtruko ir stėjo prieš Dievo veidą, kai kiti jau buvo pasitraukę.

— Viešpatie, — prabilo angelas, — atleisk man ir nebausk tų, kuriuos anksčiau siuntei ir nesulaukė grįžtant. Tavo išminčių ir meile pasitikėję, jie ten pasiliko. Nes jeigu Tu, Viešpatie, nusiųstumėi į Žemę dar kita tiek angelų, kiek jau ten yra, ir tai nebūtų per daug. Aš nemokėsiu apsaugyti, kiek daug pagundų, vargo ir kančios visoje Žemėje, o labiausiai toje šalyje, kur mane siuntei. Kadaiše skriaudė ją Šventojo Kryžiaus riteriai, kardu ir ugnim skelbdami šventą Tavo Sūnaus mokslą. Paskui sunkia priespauda ir kančiomis troškino ją susitarę kaimyniniai valdovai, visai norėdami ją sunaikinti. O kas dabar ten dedasi, nėra žmogaus nei angelo, kuris galėtų apsaugyti.

— Viešpatie, dabar tą šalį, kur pirmą kartą mažiems piemenėliams pasirodė Tavo Sūnaus Motina, užgrobęs valdo Luciferio pasiūstasis. Jį vadina Raudonoju Siaubu. Aš apėjau visą tą šalį, mačiau užbaustus žmones ir girdėjau jų maldas ir aimanas. Viešpatie, kai taip dar neseniai toje šalyje žaliavo vešlūs laukai, pievos ir girios, dabar viskas Raudonojo Siaubo apiplėšta ir nusiaubta. Kai pirmiau ten visi smagūs garbi-

no Dievą ir nežinojo, kas yra alkis ir troškulis, dabar tiktai paslapčiomis tegali išstati Dievo vardą, o jų burnos niekada ligi soties neragauja kasdieninės duonos.

— Viešpatie, negalėdamas visko apsa-

Rašytojas Antanas Giedraitis (Giedrys), kuriam š. m. balandžio 12 d. suėjo 75 metai amžiaus. Rašytojas išskirtinai gilų vagą yra išvėręs vaikams ir jaunimui skirtoje literatūroje. Yra parašęs visą eilę pasakų, apsakymėlių ir vaidinimų rinkinių. Pažymėtini taipgi rašytojo gyvenimo laikotarpiai, kada jis sėkmingai redagavo vaikų laikraščius: 1920-24 m. "Žiburėlis" ir 1925-31 m. "Saulutė". Ypač "Saulutė" anais laikais vaikams buvo pats mieliausias skaitytinys, taipgi labai patraukli savo puošniu ir estetišku apipavidalinimu ir dail. K. Šimonio iliustracijomis. Rašytojas plačiai visą laiką bendradarbiavo ir periodinėje spaudoje švietimo darbe, Židiny, Vaire ir kitur. Jubilias šiuo metu gyvena Worcester, Mass. Sukakties proga čia spausdiname vieną iš šiandieninių jo apsakymų.

ti, pateiksiu Tau tiktai kelis tos šalies gyvenimo paveikslus.

— Aš mačiau seną moterį, kuri, žąseles ganydama, pasiskynė nuo lauko rugių varpų, išsitrynė į sauja ir valgė iš didelio alquio. Pamatė ją lauko sargas, Raudonojo Siaubo patikėtinis, ir skaudžiai alkaną moterį kietu rimbū išvanojo. Kitą dieną ji mirė lauke prie saugomų žąselių.

— Aš mačiau artoją prie žagrės. Jis papratus buvo pasimelsti, kai saulė į vidurį dangaus pakyla. Ir štai dabar, kai jis sustabds žagrę susiėmė rankas ir pradėjo kalbėti Tavo Sūnaus išmokytą malda, lauko užveizda prišoko prie jo ir ėmė kapoti rim bu. Iš artojo veido tryško kraujas, ir tas veidas panašus buvo į Tavo Sūnaus veidą, kai ėjo Jis į Kalvarijos kalną su kryžiumi ant pečių.

— Aš mačiau jauną mergaitę, kuri karštomis ašaromis verkdama prašė Tavęs leisti jai numirti. Ji buvo Raudonojo Siaubo tarnų išniekinta ir drėbėjo iš baimės, kad nepagimdytų baisensio už tuos, kurie menkai jau buvo panašūs į žmones.

— Aš mačiau būrelį mažų vaikų. Jų veidai buvo išblyškę ir kūneliai išsekę, kaip sausai žagarėliai. Jie išstusiomis akimis žiūrėjo į šventyklą, norėdami jeit pasimelsti ir paprašyti Tavęs daugiau kasdieninės duonos sau ir savo tėvams. Tačiau tvoros vartai buvo užrakinti ir šventyklos durys užkaltos, kad niekas ten neįeityt ir nekaltbūt Tau maldos žodžių.

— Aš mačiau tos šalies miestus, kur gėrybėmis pertekė Raudonojo Siaubo tarnai tyčiojas iš Tavęs ir Tavo šventųjų, o Tavo ištikimiesiems ir Tavo vardą išstati draudžia. Ir tų ištikimųjų nedaug jau tėra likę, nes vienai iškeliauja... o kitus suvilioja Šėtonas.

— Aš mačiau būrį jaunų vyrų ir mote-

(Nukelta į 4 psl.)

VERTINGAS KAIMYNŲ TAUTOS MUZIKOS ĮGROJIMAS

Latviai apie Aldonos Stempužienės ir Dariaus Lapinsko plokštelę

DAINOS — LITHUANIAN SONGS. Aldona Stempužis Mezzo-soprano. Stuttgart Symphony Orchestra. Darius Lapinskas Conductor. Cover: Žibuntas Mikšys, Paris. Recorded in Germany. Presed by Radio Corporation of America RCA Victor Division Custom Records. Manufactured & Distributed by Fine Music Records, 4249 Lambert Road, Cleveland, Ohio 44121, U.S.A.

VALENTINS BERZKALNS

Labai būdinga savo senoviniu skambesiu yra ciklo paskutinė melodija "Kad jau saulute", kurios esmė slypi jau daug kartų iškeltoje pagrindinėje melodijoje ir aplink ją apvyniojtoje sumažintoje kvartetoje. Dėl paaukštinoto VII tono šios melodijos tarsi būtų atsiradusios naujesniais laikais, tačiau atskiri priedais jai, tur būt, melodija vis dėlto rašoma be už takto. Metriškai ypatinga yra ir 4 melodija, kurioje po paprasto 3/4 takto tarsi seka 3/4 taktai, tuo būdu duodant lygiai tokią pat "optišką" taktą išaugimas iki 4/4, 5/4 ir net iki 6/4 takto 5 cikle, melodijoje apie lakštingalą.

Apskritai, šiame cikle nelyginamiams metrams užleista svarbi vėta, ir iš visų 12 melodijų viename takte išlaikytą strofą matome tik keturis kartus. Kiek žinoma, mūsų kaimynai mažai turi lyginiam sudėtiniam (pvz. 5/4) metre sukurtų melodijų, kurių netrūksta nei latviams, nei suomiams, nei baskams. Savaime aišku, kad lietuviai, kaip ir kiekviena kita tauta, turi daug visai paprastų melodijų, kur kiekvienas skiemuo turi tą pačią gaidą, bet tokios melodijos jokių tautinių žymių neparodo. Tokie pvz. yra ciklo 11-ta melodija, kurios trijų taktų sąranga primena slavų įtaką.

Vieną kitą skirtingą brožą parodo ir lietuvių dainų toninė pusė. Nors ir lietuvių dainose vyrauja grynoji lyrika, nors joms nėra kraštutinumų, mums latviams šios dainos, bent jau daugumoje, atrodo liūdnės, o pačioje melodijoje yra daugiau minorinių elementų, taip pat daugiau ir dramatiško. Tai būtų galima išaiškinti, gal būt, kai kuriomis naujųjų laikų įtakomis. Taip pat galima manyti, kad turėjo reikšmės čia ir senoji bažnytinė muzika, su kuria lietuviai, kaip katalikai, susidūrė anksčiau ir betarpiškiau. Tuo pat metu mūsų pietų kaimynai netrūksta ir grynai diatoniškų melodijų, tarp kurių viena kita galėtų būti labai sena, ypač jei ji yra siauresnės apimties. Tokias dainas, nežūrint ir labai puošnius ritmus, primena ciklo 3 ir 7 nr., be to, jų siauresni intervalai vyrauja ir melodijų išvystyme.

Atskirų dainų muzikalinis turinys tačiau yra gana skirtingas. Pirmasis toks skirtingumas jau pastebimas lietuvių liaudies melodijų ritmiškai metrinėje sąrangoje. Kaip tik apie tai norėtusi čia pasakyti porą žodžių daugiau.

Lietuvių kalbos nepastovusis kirtis ir kitoks priebalsių sudėtymas leido jų melodijoms vystytis laisviau, mažiau "pagal dėsnius", negu tai yra pas latvius. Jei mūsų melodijose taktas sutampa su žodžio kirčiu ir atskiri taktai tampriau surišti su tam tikrais skiemenimis, tai lietuvių dainose tokių griežtų dėsnių nėra, todėl jos ne retai atrodo archaiskos ir neįprastos svetimtaučio ausiai. Iš kalbos ypatybių, tur būt, kyla ir lietuvių dainose dažnai pastebimas sinkopės, t. y. balsių išskirtimas tam tikruose skiemenyse, ypač ten, kur pereinama nuo vieno takto į kitą (apžvelgiamojo rinkinio 7 ar 12 melodija). Kartu su jomis matyti ir smulkesnių sinkopijų vieno ir to paties pagrindinio takto ribose, kurios, tarp kitko, yra būdingos ir vengrams. Svetimtautį domins dar

Labai būdinga savo senoviniu skambesiu yra ciklo paskutinė melodija "Kad jau saulute", kurios esmė slypi jau daug kartų iškeltoje pagrindinėje melodijoje ir aplink ją apvyniojtoje sumažintoje kvartetoje. Dėl paaukštinoto VII tono šios melodijos tarsi būtų atsiradusios naujesniais laikais, tačiau atskiri priedais jai, tur būt, melodija vis dėlto rašoma be už takto. Metriškai ypatinga yra ir 4 melodija, kurioje po paprasto 3/4 takto tarsi seka 3/4 taktai, tuo būdu duodant lygiai tokią pat "optišką" taktą išaugimas iki 4/4, 5/4 ir net iki 6/4 takto 5 cikle, melodijoje apie lakštingalą.

Apskritai, šiame cikle nelyginamiams metrams užleista svarbi vėta, ir iš visų 12 melodijų viename takte išlaikytą strofą matome tik keturis kartus. Kiek žinoma, mūsų kaimynai mažai turi lyginiam sudėtiniam (pvz. 5/4) metre sukurtų melodijų, kurių netrūksta nei latviams, nei suomiams, nei baskams. Savaime aišku, kad lietuviai, kaip ir kiekviena kita tauta, turi daug visai paprastų melodijų, kur kiekvienas skiemuo turi tą pačią gaidą, bet tokios melodijos jokių tautinių žymių neparodo. Tokie pvz. yra ciklo 11-ta melodija, kurios trijų taktų sąranga primena slavų įtaką.

KODĖL NEGRĮŽTA PASIUNTINIAI?

(Atkelta iš 3 psl.)

kimai tarnaudamos Liuciferui ir jo valios vykdytoji Raudonajam Siaubui, jos suvedžioja pabėgėlius, stambia jų širdyse gimtosios šalies meilę ir žudo šviesių viltį. O juk Tu, Viešpatie, ne tam leidai tautas, kad išnyktų, bet kad būtų ir, pagal savo papročius gyvendamos, puoštų Žemės veidą ir Tau patiktų. Leisk jom išlikti. Siusk daugiau savo angelų, kad Sėtonas liktų sugėdintas, o tremtiniai grįžtų į gimtąsias sodybas ir iš ten giedotų Tau padėkos himnus.

Dievas nieko neatsakė ir tebetylėjo susimąstęs.

— Viešpatie, — daugiau kalbėjo angelas, — dar išgirk, kokios didelės meilės radau Tavo ištikimuosiuose.

— Aš mačiau moterį, kuri kiekvieną rytą ir vakarą meldėsi prie mažo ir puošnaus kryželio. To kryželio papėdėje jo stiklu buvo žiupsnelis žemės, atsivežtos iš gimtosios sodybos. Ji dėkojo Tau už suteiktas malones ir meldė pasigailėti jos tautos ir tėvynės. Ji kalbėjo maldos žodžius ir verkė. Aš paėmiau nuo jos veido dvi ašaras, ir štai laisvą man, Viešpatie, įsegti jas Tau į Tavo apavo dirželius.

— Aš mačiau sutemos besimeldžiantį ištikimą Tavo tarną. Kadaisė jis visą savo tėvynę ryžosi paversti žydinčia dausa. Palenkė didžiuosius, pakėlė mažuosius ir visiems padalino žemės gėrybes, kad kaimynas su

melodijos. Tiek ritmiškai metriškai atžvilgiu, tiek toniniu išsivystymu lietuvių melodijos, einančios iš lūpų ir lūpas, yra daug kartų pasikeitusios. Tad kol atitinkamų melodijų senumas nėra pagrįstas tvirtais įrodymais, mes ir toliau stovime prieš atvirą klausimą, dėl kurio nuomonės gali ir skirtis.

Vienai ar kitai, anksčiau padarytos pastabos rodo, kad rinkinio "Mergaitės dalia" tvarkytojas artinosi prie savo tautos dvasios lobyno su tikrai giliai matančiu žvilgsniu. Be to, nemažiau pripažinimo jis vertas ir dėl to, kad šios gražiausios dainos įvilktos į mūsų laikotarpio rūbą.

Prisiminkime tik, kad, vos prieš porą metų peržengęs 30 m. amžiaus slenkstį, Darius Lapinskas yra vienas talentingiausių lietuvių muzikų. Muziką studijavęs Bostone, Vienoje ir Stutgartėje, jis jau žinomas Vakarų Vokietijoje, kur dirbo kaip dirigentas Tuebingeno teatre ir Stutgarto operoje. Jis sukūręs daug muzikos teatrui, koncertų fortepijonui, stygų ir mušamie-

siams instrumentams. Patys lietuvių Lapinskas priskaito priuosaičiųjų modernistų. Tačiau, jų liudijimu, Lapinskas rašo ir 12 tonų sistemoje, o vienas jo muzikos brožų yra, taip vadinamoji, ritmų emancipacija.

Apsčiai to, kas pasakyta, gir-dime ir cikle "Mergaitės dalia", nežūrint, kad dainų tematika vertė autorių čia skaitytis su konvencionalinėmis priemonėmis. Nors ir pastoviai laikomasi rinkinio orkestro partijos atskirose linijose, pabaigoje tačiau visa susilieja į vieną tonaciją, kartais net iškeliant kokį nors kadencės akordą ar bent įvadinį toną (kaip pvz. 11 melodijoje, šen ten pabrėžtą VII pakopoje, sumažintą II pakopoje ir t. t.).

Apskritai Lapinsko orkestro partija veikia visada išaugia iš pačių melodijų turinio, ji neturi tikslo duoti kokį nors "palydėjimą", o tik iškelti ir ugdyti tas nuotaikas ir muzikališkąją esmę, kuri elementariu būdu jau slypi pačiame melodijos branduolyje. Šiam tikslui pa-

siesti Lapinskas panaudoja ir savo teoretinį patyrimą ir gerą instrumentacijos meną, kuriame ypač gražūs yra mažesniųjų grupių bendriniai balsai, taip pat ir atskirų instrumentų balsai, kurie šio žanro muzikai gerai tinka. Kaip šio šimtmečio vaikas, Lapinskas labai mėgsta ir įvairius mušamuosius instrumentus, kurie su skoniu panaudoti ir šio rinkinio greitesnėse vietose.

Pora vietų Lapinsko orkestracijoje, gal būt, primins Bartoką, taip pat Orfą (plokštelės antroje pusėje), tačiau tai yra jau tokia kilni draugystė, kurios aplenkti nepajėgia veik nė vienas rimtesnis folkloro apipavidalintojas. Svarbiausia tai, kad, nežūrint ir įvairumą ir į ryškiai iškeltojus kontrastus tarp atskirų miniatiūrų, Lapins-

kas vis dėlto niekad nesueina į konfliktą su savo tautos sukurta medžiaga. Jam iš tikro pasisekė susintetinti tuos du įvairius dvasios pasaulius, tarp kurių jau yra praėjusios ne tik atskiros kartos, bet ir ištisi šimtmečiai.

Vertindami kaip solistę, primename čia ir Lapinsko bendradarbę Aldoną Stempužienę, apie kurią daug gerų žodžių girdėta jau anksčiau. Ji yra ne tik

TELEVIZIJAS:

paprastas ir spalvotas nebrangiai taisyta. Už patarnavimą vietoj \$3. už d'rbuvės darbą \$10.00 ir dalys. Pasiteiraukite apie naujas.

J. MIGLINAS
2549 W. 69 St., II auk., PR 6-1063

CIRCUIT TV KADIO (LIETUVIAI) Sav. DAN LIUTIKAS
NAUJU PARDAVIMAS — VARTOJAMŲ TAISYMAS
GREITAS pataravimas — GARANTĖJA — KREDITAS
2412 WEST 71st ST. CHICAGO, ILL. 60629. TEL. 471-2446

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
APRIL - BALANDŽIO MĖN. 27, 28 IR 29 D.D.

MONNET V.V.L. IMPORTED COGNAC	Fifth \$4.29
DE PERRIER NAPOLEON IMPORTED FRENCH BRANDY	Fifth \$3.39
BARON VON KLUEG V.S.O.P. IMPORTED GERMAN BRANDY	Fifth \$3.89
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P.	Fifth \$4.89
RICCADONNA VERMOUTH IMPORTED Dry or Sweet	30 oz. Bottle \$1.39
CARRINGTON IMPORTED 6 year Old 86.8 Proof CANADIAN WHISKY	Fifth \$4.29
Riemerschmid Cherry with Rum Imported GERMAN LIQUEUR	Fifth \$5.98
Zeller Schwarze Katz or Liebraumlich 1963 Vintage GERMAN WINE	Fifth 98c
PIKEMAN Imported 90.4 Proof GIN	Fifth \$3.98
MICHELOB BEER Case of 24—12 oz. Throw away bottles	Case \$5.49

MARQUETTE PARK - AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE

80 MILIJONŲ PERŠOKUSI BENDROVĖ

CHICAGO SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL. 60636 TEL. GR 6-7575

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tarj. žymesniųjų krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdinai, saugiai ir pelningai jau virš 43 metus, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėdama, palyginamai aukštą dividendą. Per paskutinius 10 metų Chicago Savings išmokėjo savo taupytojams virš 14 milijonų dolerių dividendų. Chicago Taupymo Bendrovė stengiasi būti stipri finansinškai ir teikti pačius geriausius patarnavimus savo taupymo ir skolinimo nariams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidedami darbais ir finansais, kad galėtume pasiekti geresnių gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalais kreiptis į Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovę, išaugusią į virš \$84,000,000 turto įstaigą.

CHICAGO SAVINGS BENDROVĖ kviečia visus lietuvius, ypatingai tuos, kurie dar nesate applankę mūsų 84 milijonų dol finansinės įstaigos, vienos įdomiausių visoje Chicagoje

Atsilankę pamatysite gelėmis išpuoštą pirmą įstaigos aukštą Laimės Saitinė — Wishing Well, per kurį surenkama ir išdalinama kasmet įvairioms labdarinėms įstaigoms apie \$1,200,000. Pamatysite plačią žinomą didelį Chicago Savings Prezidentinį kambarį, kuriame yra vietos 200 asmenų ir kuris veltui duodamas organizacijų su-

4³/₄%

METAMS

VISUOSE TAUPYMO SKYRIUOSE

Federalinės vyriausybės apdraudus įstaigoje visos taupymo sąskaitos apdraudus iki \$15,000.00

daugiau. Jei pradėsite mažais mėnesiniais indėliais taupyti nuo vaiko jaunų dienų, tai nei neapsižiūrėsite, kai sutaupysite mokslui reikalingus pinigus. Galite pradėti \$2.50, \$5.00, \$10.00 arba net \$25.00 sumomis į mėnesį. Kai padėsite 200 kartų po \$25.00, tai susidarys reikalinga suma. Tokiu būdu bus užtikrintas jaunimui reikalingas mokslas. Vaikams bus lengvesnė ir gražesnė ateitis, o tėvams ramesnė sąžinė. (Šio mokslo taupymo skyriaus neriekiama sumaišyti su dabar garsinamu Certificatų taupymo skyriumi.)

Valdyba, direktoriai ir visi tarnautojai Jūsų lauksime
JOHN PAKEL, Sr., Prezidentas

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

1. Insured Family Savings
2. College Bonus Savings
3. Christmas Club Savings
4. Vacation Club Savings
5. Home Mortgage Loans
6. Home Improvement Loans
7. All Types of Insurance
8. Sell and redeem U. S. Bonds
9. Safety Deposit Boxes
10. Free Community Rooms for your organization meeting.
11. (Free Coffee)
12. Cash checks and pay all family bills with our special money

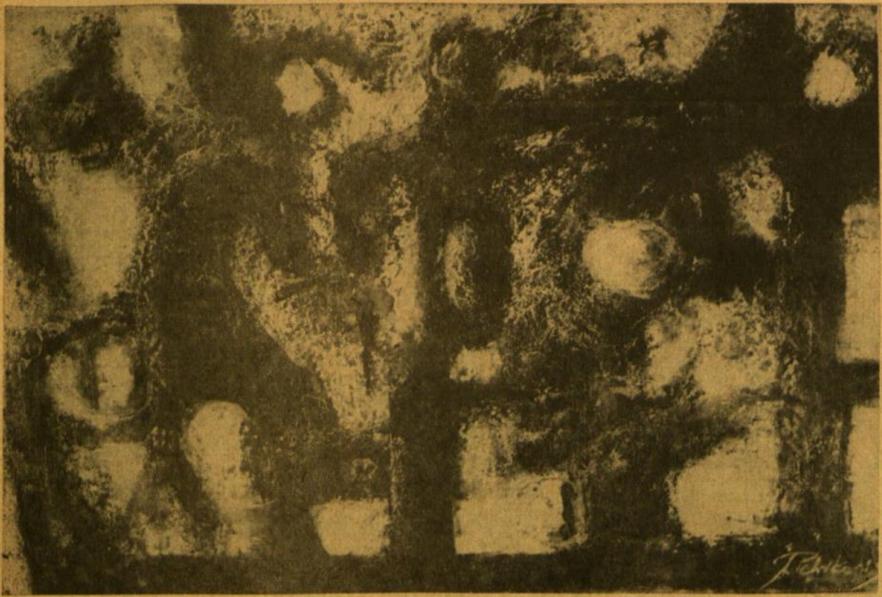
12. U. S. Postal Stamp Machine Service.
13. We sell Travelers Checks.
14. Save-by-mail Kits
15. Notary Public Service
16. Two large Free Parking Lots
17. Free Theatre tickets two Saturdays each month for your children and mothers.
18. Christmas party with gifts to College Bonus Members

PATOGIOS VALANDOS:

- MONDAY 12:00 P.M.— 8:00 P.M.
TUESDAY 9:00 A.M.— 4:00 P.M.
WEDNESDAY Closed All Day
THURSDAY 9:00 A.M.— 8:00 P.M.
FRIDAY 9:00 A.M.— 8:00 P.M.
SATURDAY 9:00 A.M.— 12:30 P.M.

APDRAUDŲ AGENTORA
Namų, automobilių, gyvybės, stelskaitos ir biznio Patogios išmokėjimo sąlygos
J. BACEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave., PR 8-2233

MOVING
A. VILIMAS
Apdraustas perkraustymas įvairių statumų
8415 So. Lithuanica Avenue
Tel. FRontier 6-1882

Antanas Petrikonis
Iš dailininko darbų parodos, atidaromos gegužės 6 d. Ciurlionio galerijoje, Chicagoje.

VERTINGAS MUZIKOS ĮGROJIMAS

(Atkelta iš 4 psl.)

puošnus, gerai išlavintas mezzosopranas, bet ir iškilis interpretatorė, kas tiek atskirų dainų pagrindinėje nuotaikoje, tiek tolimesnėse dalyse įtikina klausytoją iki pat paskutinės gaidos. Šios dainininkės menas jau pasiekia tokį lygį, kur nebeįsivaizduojame jokių kitų pašalinių tikslų, kur kartu su autoriaus gyvai vedamu ir dinamiškai išbalansuotu orkestru A. Stempuzienė visam garsų pastatui suteikia vienkartinę nuotaiką ir pakilumą.

Pagaliam ketetą žodžių ir apie "burtininko skritulio" antrąją pusę, kur kartu su keturiosiomis Lapinsko dainomis, girdime dvi V. Jakubėno ir po vieną K. Banaičio ir A. Račiūno dainas. Be Jakubėno dainų, ir šioje plokštelės pusėje instrumentacija pagal originalinę muziką yra atliekama D. Lapinskais. Be to, čia įgrotos dar dvi originalios dainos, kurių autoriai yra J. Gruodis ir St. Šimkus.

Ir antroji plokštelės pusė duoda mums liūdnokus kūrinius, nors pora dainų yra ir naujesni. Tokia yra Lapinsko šį kartą "romantiškesniam" stiliuje sukurtoji, savo turiniu kiek liūdna 7 daina apie žvejus, taip pat ir 6 daina, kuri, tur būt, yra žaidimų daina. Kitokio pobūdžio, rafinuota melodija ir žėrinčia instrumentacija yra sukurta 2 daina apie eglutę (vestuvių eglutę?) ir 4 nr. pažymėtoji sutartinė apie unteles. Pirmoje jų dominuoja ypatingas refrenas — laduta, kuris čia yra veik pagrindinis melodijos elementas, kaip tai dar matome vienoje ar kitoje lietuvių melodijoje. Ypatingas vienkartinis žanras Europos folklore yra ir lietuvių sutartinės, kurios dainuojamos dviem ar trim balsais sekundės intervale, net, kaip Lapinsko parinktame pavyzdy, kartais ir kanone. Šį kartą kompozitorius neturėjo tikslo pa-

demonstruoti sutartinės etnografinio atkūrimo, bet ir šitaip pateiktoji čia yra labai intriguojanti ir meniškai tobula.

Taip pat gražius, truputį plačiau sukomponuotus tikrai lietuviškų dainų pavyzdžius yra davęs V. Jakubėnas. Pirmoji jo daina "Plaukia antelė" mus žavi savo nudailinta forma, o antroji (apie piemenėlį) traukia mus savo senoviška nuotaika, kurios pagrindu yra siaura (tercės) apimtis su ypatingu dviejų tonų (VII ir V pakopa) dainavimu pabaigoje. Pabaigai prisimintina dar K. V. Banaičio labai lietuviška, ypač liūdnai daina "Gieda gaideliai" ir A. Račiūno sukurtoji "Už stalo sėdėdžiu", kurios vidurinis posmas bus matyt, paties kompozitoriaus sukurta.

Be to, plokštelės antroje pusėje girdime 1881 m. gimusio St. Šimkaus "Lopšinę" ir 1884 m. gimusio J. Gruodžio "Alyvas". Reikia manyti, kad ir šie originalai tautoje yra mėgiami, kas tikriausiai ir buvo paskatas juos prijungti prie tikrųjų dainų, nors šios dainos priklausauja visai kitam laikotarpiui. Papildant biografines žinias, pamiršim, kad jau praeitame šimtmečiuje yra gimę ir K. V. Banaitis, ir V. Jakubėnas, ir Račiūnas. Taigi čia apžvelgtoji plokštelė davė mums progos prisiminti ketetą vardų ir iš lietuvių kompozitorių senesnės kartos.

Viską sumuojant, reikia pasakyti, kad savo naujaisiu įgrojimu mūsų pietų kaimynas ne tik gražiai yra parodęs įdomų epizodą savo turtingosios senovės, bet ir paliudijęs, kokią didelę reikšmę šis senovės lobynas gali turėti ir moderniesiems laikams. Kiek žinoma, apžvelgtoji plokštelė šioje srityje nėra pirmoji, ir, tikime, nebus paskutinė.

Iš latvių žurnalo "Treji Varti" (1967 m. nr. 1) vertė A. Blt.

APINASRIS SOVIETŲ RAŠYTOJAMS

(Atkelta iš 3 psl.)

formuoja, kad posėdyje vyravusi atmosfera "nuosirdžios, esminės ir drauge griežtos kritikos, tačiau visa vykę draugiškoje nuotaikoje". Plačiai pasikeista nuomonėmis, kuriomis pagrindą sudarė paties Tvardovskio pranešimas apie žurnalo veiklą.

Buvo konstatuota, kad "Novyj Mir" yra skaitytųjų mėgiamas dėl savo rimtumo, argumentų ir temų įvairumo bei spausdinamų straipsnių aukšto lygio. Bet drauge iškelta ir trūkumai, ideologinio - meninio pobūdžio klaidos: daugelyje paskelbtų raštų trūksta socialisti-

nio realizmo savybių, autentiško ir optimistinio sovietų liaudies gyvenimo ir darbo pavaizdavimo. Diskusijų dalyviai pirštu nurodė kai kuriuos raštus (Makarovo apysakas, kurias savo laiku puolė "Raudonoji žvaigždė" už ginkluotų jėgų įžeidimą, Siomino, Možajevio ir kitų darbus). Buvę nurodytos klaidos ir trūkumai laikraščio kritikok puslapiuos: pasmerktas Kardino straipsnis "Legendos ir faktai", kuriame išryškėjo netikslumai ir nukrypimai nuo oficialios civilinio ir paskutinio karo istoriografijos. Pagaliau buvo kritikuota laikraščio rodoma kai kuriems simpatija, pagal kurią vieni per daug išgi-

riami, o kiti neteisingai pasmerktami.

Tvardovskis padėkojęs už pastabas ir pasižadėjęs, kad nurodytos klaidos bus pataisytos.

Sov. Sąjungos Rašytojų sąjungos sprendimas, atrodo, yra tam tikras kompromisas. Aišku, kad "Novyj Mir" užimtoji linija negalėjo likti nekritikuota, tačiau tas svarbu, kad "Novyj Mir" ir toliau išlaikys savo drąsias ir atviras linijas. To garantija yra ta, kad Tvardovskis ir toliau pasilieka vyr. redaktorium ir redakcijos kolektyvas nebuvo radikaliai pakeistas.

Pažymėtina, ir tai, kad Sovietų Rašytojų sąjungos Centro komiteto posėdyje buvo puliti tik tie rašytojai, kurie jau anksčiau buvo kritikuoti, o ne liesti kiti autoriai ar jų raštai. Gi "Novyj Mir" redakcija jau paskelbė, kad netrukus bus spausdinami ir kiti kritikuoti autorių darbai. Taigi, nors kompartija bando dėti sovietų rašytojams apinasrius, tačiau tie muistosi ir nenori jų priimti.

• Vilniečiai koncertuoja Lenkijoje ir Čekoslovakijoje. Vilniaus skaičiavimo mašinų gamyklos vyrų choras "Elektronika" (suorganizuotas 1961 metais) balandžio 10 d. išvyko koncertuoti į Varšuvą, Krokuvą ir kitus Lenkijos bei Čekoslovakijos miestus. (E.)

FILMŲ ĮVAIRUMAI

Kruvina Afrikos tikrovė

Dar neteko matyti taip supurtančio tikrovės filmo, kaip dabar Chicagoje pradėtasai rodyti "Africa Addio". Kaip iš pavadinimo matyti, filmas susuktas italų ir skirtas atsivieškinti su ligšioline senąja Afrika. Nepaisydami didžiausių pavojų net savo gyvybei, filmo sudarymui vadovavo (ir tekstą paruošė) Gualtiero Jacopetti ir Franci Proserpi. Filmavo Antonio Climati. Vienu metu afrikiečiai jų vos nesužadė, bet išgelbėjo tik juodaodžių vadovas, prataręs, kad jie juk ne baltieji, jie italai... Filmą nuomoja Rizzoli Film Distributors.

Jei ligšioliniai dokumentiniai filmai daugiausia rodydavo Afrikos gyvulius ir jiems bebėdžioti organizuojamus "safari", arba rodydavo keistas Afrikos gentis, tai čia pamatome visai naują Afrikos veidą — tarpusavyje piautynių, civilinių karų baisiai sukruvintą.

Filmas prasideda britų gubernatoriaus pasitraukimu iš Tanganikos. Jo laikymasis atrodo komiškas, bet jau po jo ateina tikra tragedija, chaosas, nevaldomas juodojo barbarizmo prasiiveržimas. Labai ryškiose fil-

minėse nuotraukose, imtose besimaišant tame kruvinai kunkuliuojančiame katile, o kur pavojingiau — filmuojant iš lėktuvo ar helikopterio, ekrane parodomi Mau Mau teroristiniai veiksmai, tų teroristų teismai, apleistos baltųjų sodybos, kur buvo išžudytos šeimos, baisiai teroristų sužaloti gyvuliai, kurie pribaugiami ūkininkų šūvais, sistemingas skerdimas britų rezervatuose išaugintų zebų, dramblių, hipopotamų ir kitų, o bene šurpiausia, kai pamatai, kaip barbariškai bahutų genties afrikiečiai skerdžia savo nekenčiamus watusi genties žmones. Ilgos jų pabėgėlių voros primena mūsų pabėgėlius nuo bolsėvikų. Dar šurpiaus stebėti prieš arabus nukreipto genocido vykdytą išgelbėto. Nepamirštamo baisumo vaizdais filmuotojai įrodo teisingumą jų pasakio: "Žmogus gali būti destruktiviausias iš visų gyvių". Filme matome visą eilę egzekucijų ir

Ekrane parodomi Konge nužudytų misionierių lavonai ir lai mingieji, kuriuos vakariečių dešantai išgelbėjo. Nepamirštamo baisumo vaizdais filmuotojai įrodo teisingumą jų pasakio: "Žmogus gali būti destruktiviausias iš visų gyvių". Filme matome visą eilę egzekucijų ir

FOTOGRAFAS
ZAVIOMS NUOTAKOMS

THE Paul STUDIO
home of MODERN photography

Gowns by Martha
PORTRAITS • CANDIDS
3213 South Morgan St. YA 7-5858

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINĮ - DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS
FIRMOS
PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA
1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y., IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynę ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	250 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	943 BLECKER STREET	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	363-0441
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLENSTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	HE 5-1054
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	DU 5-6550
CHICAGO 23, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1600 FLEET STREET	DI 2-4240
BUFFALO 12, NEW YORK	701 FILMORE AVENUE	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAN AVENUE	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	CH 7-5161
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	HE 5-6366
SYRACUSE, N. Y. 13204	515 MARCELLUS STREET	475-9748
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0686
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAN AVENUE	TO 9-3860
SO. BOSTON, MASS.	396 W. BROADWAY	AN 8-1129
TRENTON 10, NEW JERSEY	1152 DEUTZ AVENUE	EX 2-0300
RAHWAY, N. J.	717 W. GRAND AVE.	381-5997

prieš akis ekrane perbėga gausybė pūvančių lavonų, ar net vežimo ratų tratinamų skeletų, nuo kurių džiunglių gyvūnai odą ir raumenis sausai nugrauzė.

Yra ir keletas komiškų scenų ar tai vandeny besivartančių hipopotamų, ar kaip zulusų gentis "sukultūrinama", kiek vienam padalinant to paties dydžio apatines (kitokių jie visai nė neturi).

Šiame filme nėra aktorių. Čia tik baisi tikrovė, neįtikėtina mūsų XX amžiuje, bet reali ir pažintina kiekvienam. Vis dėlto

SOPHIE BARGUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8.30 iki 9.30 val. ryte. Vakaraus pirmadienio 7 val. vak.

VISOS PROGRAMOS IS WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg. FM
Telef. HEMlock 4-2413
7159 South Maplewood Avenue
Chicago, Illinois 60629

Pavasariniai ir vasariniai siuntiniai 1967 metams

Iš daugelio specialiai sudarytų mūsų siuntinių 1967 metų pavasariui ir vasarai siūlome du, kurie yra labai praktiški, už žemą kainą ir į juos yra įtraukta viskas, kas labiausiai reikalinga Jūsų artimiesiems.

Žinoma, taip pat kiekvienas siuntėjas gali sudaryti dovanų siuntinį savo nuožiūra, pasinaudodamas mūsų kainoraščiu.

Moteriškas (1967).
Nailoninis su diržu itališkas lietpaltis, 3 yd. vilnonės angliškos kostiumui medžiagos, 4 yds. puikios suknelėi medžiagos, 1 komplektas nailoninių apatinių rūbų 2 p. geriausios rūšies nailoninių kojinių, 1 šilkinė gėlėta skarelė, 1 nailoninė skarelė, 12 specialiai parinktų namų darbui adatų, 2 špūlės labai stiprių siūlų, 1 trumpom rankovėm megstukas

Kaina \$75.00.

Vyriškas (1967).
Itališkas nailoninis su diržu dėvimas lietpaltis, 3 1/3 yds. angliškos vilnonės kostiumui medžiagos, 2 nailoniniai v. marškiniai, 1 terylino kaklaraištis, 1 komplektas apatinių rūbų, 2 p. nailoninių arba vilnonių kojinių, 12 įvairaus dydžio adatų, 2 špūlės labai stiprių siūlų, 3 jardai vilnonės paltui medžiagos.

Kaina \$75.00.

Jungtinis moteriškas 1967 ir vyriškas siuntinys
Kainuoja \$135.00.

Tebesijūnčiame ir visus kitus mūsų anksčiau skelbtus siuntinius dar vis už tą pačią kainą.

Automobilius, dviračius, motociklus, siuvamas mašinas, svaiginamus gėrimus, tabaką ir maistą (sov. gamybos) pristatome iš kooperatyvų Lietuvoje ir Sov. Sąjungoje.

Persiūnčiame ir Jūsų pačių sudarytus siuntinius.

BALTIC STORES LTD.
(Z. JURAS)
421, Hackney Road, London, E. 2., England

Seniausia šioje srityje lietuvių firma, greitas ir garantuotas pristatymas.

Atstovai:
A. Kusinskis, 167 College Str., Sudbury, Ont., Canada.
L. Radzevičius, R. R. 2. Port Arthur, Ontario, Canada.

Galime perversi ir pinigų, už ką gavėjas turi teisę pasirinkti kas Jam patinka iš specialių krautuvų.

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.
3240 SO. HALSTED STREET
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS, TAIPGI ORO VESINTUVAI, SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

PAIDINTAS DIVIDENDAS VISOM TAUPYMO SĄTOM.
4 3/4% On savings accounts
5 1/4% On investment bonus

NUO SAUSIO MEN. 1 d., 1967
Šaškaitis apdraustas iki \$15,000
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Kas tik turi gerą skonį,
viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PR 8 - 5875
Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais nuo 12 iki 5 val. vakaro.

J. AUDĖNO ATSIMINIMŲ KNYGA

Demokratinės Lietuvos balsas

JUOZAS PRUNSKIS

Juozas Audėnas, PASKUTINIS POSEDIS. Iš e. d. "Romuva". New Yorkas, 1966 m. Leidinio tiražas 1,500 egz., 278 psl., 9 x 6 in. formatas, kaina \$4.00, gaunamas ir "Drauge".

Turime džiaugtis, kai atsiranda veikalų, kurie ryškiau nušviečia taip svarbius istorinius laikotarpius, kaip mūsų nepriklausomybės saulėleidis Sovietų okupacijos išvakarėse. Juozas Audėnas, tuo laiku buvęs žemės ūkio ministeris, buvo taip arti tų įvykių.

Memuarai su tautinio ir tarptautinio gyvenimo fonu

Antraštė įtaigoja, kad veikalas koncentruosis apie paskutinį laisvos Lietuvos vyriausybės posėdį, tačiau tikrumoje pavadinimas paimitas pagal svarbiausią knygoje aprašomą objektą, o pats veikalas yra autoriaus autobiografija, tik ne siaurai asmeniškai, o daugiau visuomeniškai, duodant platų foną ir to laiko visuomeninio - politinio gyvenimo, ir valstybės likimnio kelią. Mums buvo įdomi J. Savickio memuarinė literatūra knygoje "Žemė dega", bet ją skaitydami mes stebėjome, kaip tas diplomatas sugeba puikiai ribotis tik savu kiemu. Čia, tiek nesinėšant į literatūrinį kūrybingumą atžymimos savo gyvenimo pėdos, bet plačiai žvelgiama ir į paties krašto gyvenimo eigą. Autorius tarpais eina net dar toliau, sėdamas Lietuvos įvykius su tarptautiniais, pvz. 41 psl. rašo: "1918 m. lapkričio 11 dieną Vokietija kapituliuoja ir paprašė paliaubų. Tą pačią dieną Vilniuje buvo sudaryta pirmoji Lietuvos laikinoji vyriausybė".

Demokratas su bendro darbo nuotakomis

Autorius — gilus tolerantas ir nuoširdus demokratas, todėl ir apie politinius varžovus kritikšonis demokratams jis įstengia kalbėti be demagogijos, su bendro vieningo darbo nuotakomis, bet užtat kietas totalistinėms tendencijoms, tarpais pasireiškusiomis tautininkuose. Aprašydamas gruodžio 17 d. perversmą, jis daro suprantamesnę prez. dr. K. Griniaus abdikaciją, nes jis pasitraukimą pasirašė, tik kai buvo garantuota, kad naujoji vyriausybė laikysis demokratinę konstitucijos. Tuo pačiu daromas suprantamesnis ir poros krikščionių demokratų dalyvavimas naujoje Smetonos vyriausybėje — jie įėjo, tikėdami, kad bus laikomasi demokratinės konstitucijos, bet kai įsitikino, jog sukama kitomis vėžėmis, iš vyriausybės pasitraukė.

Pelnytas pasiveržimas

Skaitydami mes jaučiame pagarbą autoriui J. Audėnui, kuris, būdamas dešimtas vaikas nejudamos nuosavybės neturėjusioje šeimoje, gimęs svetimoje grįčioje, karjerą pradėjęs su piemens botagu ir primityvios mokyklos "decipulka", jau suaugęs išėjo gimnazijos ir universiteto mokslą, tapdamas ekonomistu, vienu iš jų sąjūdžio vadovų ir vyriausybės nariu.

Apie žemės reformą

Skaitant šį veikalą, kaip ekrane pro akis prabėga charistiniai laikai Lietuvoje, vokiečių okupacija, Lietuvos atsikūrimas. Autorius ypač kreipia dėmesį į socialinės pažangos reikalus, pvz. duoda statistines žinias apie žemės reformą Lietuvoje, kada buvo išdalinta naujakuriams bežemiams 24,520 sklypų, mažžemiams ūkininkams pridėta 26,367 sklypai, darbininkams ir tarnautojams nuosavų namų statybai duota 7,918 sklypai,

darbas. Tačiau apie tą politinę ašį visas kraštas žinojo".

Prieš totalitarinius planus

Ta politinė ašis, ypač vadintina vyriausybę supurdžius tarptautinams įvykiams, privėdė kad buvo sudaryta savotiška koaliicinė vyriausybė su tautininkų persva: a bet jau dalyvaujant krikščionių demokratų ir valstiečių liaudininkų atstovams. Tautininkų atžvilgiu autorius, aiškiai nusistatęs prieš diktatūras, sako: "Lietuvoje, tautininkų valdyamo metu, tautai nebuvo leista kalbėti" (105 psl.). Arba psl. 107 daro tokią išvadą: "Imant dėmesin tai, kad per rinkimus į demokratinis seimus (1920—26) už tautininkus visai nedaug kas tebsavo, kad jiems valdant buvo daug perversmų ar bent pasirošimų valdžiai nuversti, kad tautininkai, perversmo būdu paėmę valdžią ir 13 metų valdę, neleido nei seimo, nei savivaldybės demokratinį rinkimų, prašyte prašosi tokios išvados: tauta nepasitikėjo tautininkais ir tautininkai nepasitikėjo tauta".

Autorius taip pat kritikuoja "valstybės vado" kultą (115 ir sk. psl.).

Jeigu tie posakiai ir būtų praeities faktų užprotokolavimas, tai vis dėlto būtina užakcentuoti, kad tremtyje jau ir daugelis tautininkų žiūri kritiškai į tą laikotarpį.

Lemtingosios dienos

Autorius detaliau aprašo Černiaus ir Merkio vyriausybių darbus, savo naujas pastangas, vadovaujant žemės ūkiui Lietuvoje, Sovietų įguly įvedimą. Pa-

J. Audėnas

galiau smulkmeningai aprašo Sovietų - nacių dalinimąsi Lietuva, Kremliaus pastangas Lietuvą užgrobti, okupacijos įvykių, detalai atvaizduodamas paskutinį laisvosios Lietuvos vyriausybės posėdį.

Pažymėtina, kad į knygos priedus surinkta labai vertingos medžiagos, pvz. demokratinų grupių sudarytieji Lietuvos atelities santvarkos pagrindai, tekstas Lenkijos ultimatumo Lietuvai, slaptieji Sovietų ir nacių susitarimų tekstai, užgrobiančių Lietuvą, Sovietų ultimatumas Lietuvai.

Įžanga ir korektūra

Kalbant dėl taisytių dalykų, tektų prisiminti įžangos žodį "Apie autorių". Tur būt, jis yra leidėjų (Romuvos), bet kai nepasirašyta, gali kai kas priskirti pačiam autoriui, o tada jis skamba labai pretenzingai, kai pasakoma: "Byloti autentiškai, nevaržomas nei cenzūros, nei išorinių įtaigų, jis tik vienas tegali" (1 psl.).

Yra ir korektūros klaidų, pvz. patiekia (1 psl., turi būti pa-

teikia) gyvenime (1 psl.), parvykiavęs (62 psl.; vieton "y" turi būti "i"), tame pačiame 63 psl. rašoma Ladiga ir Ladyga, vietintėlis (71 psl., t. b. vienintėlis), atatnkamas (72 psl., t. b. atitinkamas), tekėmėje (79 psl., t. b. tėkmėje), pirmajam (89 psl., turi būti be nosinės). 64 psl. septintoji eilutė nuo viršaus apversta aukštyn kojom, 136 ir 137 psl. iškritusios priešpaskutinės eilutės, rašoma "jpattingai" (219 psl., t. b. ypattingai), laisvajame (231 psl., nosinė nereikalinga), šaulių choro chorvedys vadinamas N. Martinkoniū (160 psl.; turi būti Martinonis).

Įdomi knyga

Bet tai vis mažai dalykai. Apskritai, knyga įdomi, tuo labiau, kad jos autorius pasilieka aktyvus lietuvių politiniame gyvenime ir laisvės kovose: jis yra ir liaudininkų vadovybėje, ir Vliko generalinis sekretorius. Žmogus talentingas, energingas, rodo daug pakantos, turi nuoširdų nusistatymą bendradarbiauti ir tam turi sugebėjimų.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Ave
Chicago, Ill. 60632, Tel. YA 7-5988

MARQUETTE PHOTO
SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
IR MĖGĖJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirt. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Tel. PK 6-8998

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Grilbouskas
Executive Secretary

4 3/4%

ON INVESTMENTS
Units of \$100.00
Dividend Checks
Mailed Quarterly

5%

ON BONUS SAVINGS
Units of \$1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid
Quarterly
or Compounded

1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330

HOURS: Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

LIETUVISKA VALGYKLA. GRAZIAUSIAS
LIETUVISKA RESTORANAS, KURIAME
GAMINAMI LIETUVISKI VALGIAI

Atdara — nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00
valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT

6918 So. Western Ave. — GR 6-9758

JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

Artesian Restaurant

2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)

- Skanusis valgiai
- Geras patarnavimas
- Puiki atmosfera

PIETOS

\$1.65 & \$2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS
TALPA — 350 SEDIMŲ VIETŲ.

Rezervacijoms skambinkite — 436-4622.

Atdara vakmad iki ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 v. ryto penktad ir
šeštadieniais iki 5 valandos ryto

Taupykite

MES MOKAME

5 1/4%

ANTI-1 metų
CERTIFIKATŲ

Daugiau kaip 50 metų
sąžiningai patarnaujame
lietuviams.

Kiekviena
sąskaita
ligi
\$15,000
apdrausta
Federalios
valdžios
agenturoje

August Šaldukas,
Prezidentas

4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADEK TAUPYTI SIANDIEN!

- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Metinis dividendas 4 3/4% išmokamas du kart per metus už visas taupymo sąskaitas.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO, ILL. 60608
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

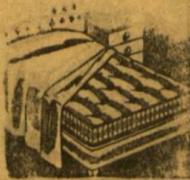

Liet viškas Restoranas — METROPOLIS

6538 So. Western Ave., Chicago — Tel. 476-9000

Vienintelis lietuviskas restoranas su gerais patiekalais, kaip šašlykas, šniokšis ir kt. didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų gėrimų, (lietuviško) linkio nuotaitoj galėsite praleisti laiką, skaniai pavalyti ir atsigalvinti.
Atidarus kasdien nuo 11 val. ryto iki vidurnakties. Pirmadienį uždaryta.
Visi prašomi atsilankyti.

Savininkai PETRAS IR ANTONINA KAUSAI

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvir. 9—9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo
9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

Cosmos Parcels Express Corp.

Prisijungusi su Podarogifts, Inc.

PRIMA UŽSAKYMUS IŠNUOMUOTI BUTUS SOVIETŲ SAJUNGOJE, O TAIP PAT SOVIETŲ GAMYBOS DOVANAS: — AUTOMOBILIUS, ŠALDYTUVUS, TELEVIZIJOS APARATUS, SKALBIMO MAŠINAS, MAISTO PRODUKTUS ir t. t.

INFORMACIJŲ IR NEMOKAMŲ KATALOGŲ GALITE GAUTI VYRIAUSIOJE ĮSTAIGOJE ARBA VISOUSE MŪSŲ SKYRIUOSE.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

45 W. 45th Street, New York, N. Y. 10036
Tel. — CI 5-7905

CRANE SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 3/4%

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

ANTRAD. ir PENKT. 9 v. r. iki 5 v. v.
PIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 9 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

PAPUOŠKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS. DAR SUSPĖSIME PAGAMINTI PAVASARIO SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS

STEIN TEXTILE CO.

urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokadės, "boucle's" ir "fiberglass".

PIRKSITE NEBRANGIAI IR GAUSITE DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylono, taffeta, aksomo, ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimesiems į Lietuvą ir tolimajį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737

Atdara kasdien ir sekmd. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta.

Nemokama vieta mašinoms pasistatyti už kampo į šiaurę Jefferson Street — Chernin's aikštėje.

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

Kultūrinė Kronika

● Gyva teatrinė veikla. Pastaruoju metu įvairiose lietuvių kolonijose gerokai užderėjo įvairių sambūrių sceniniai pastatymai. Algirdo Landsbergio, Jono Griniaus ir verstų lietuvių kalbos autorių spektakliai buvo matyti Chicagos, Los Angeles ir Bostono scenose. Šį savaitgalį New Yorke vėl scenon įžengia A. Landsbergis su Vytauto Valuko režisuota "Barzda" ir Kostas Ostrauskas su Dalios Juknevičiūtės režisuota "Pypkė".

Ir vėl du, visai švieži spektakliai gegužės 6 d., 7 val. 30 min. vak. (kitą šeštadienį) ir gegužės mėn. 7 d., 7 val. vak. (kitą sekmadienį) įvyks Balo mokyklos teatre, 2515 West 69th St., Chicagoje. Tai bus, kaip plakatai skelbia, TEATRAS AVANT GARDE. Statoma: Antoine De Saint-Exupery "Mažasis princas" (pasaka suaugusiems), Jean-Claude Van Itallie "Amerika Hurrah" (pop teatras) ir Lawrence Ferlinghetti "Be protesto" (atsitikimas). Muzika: Dariaus Lapinsko. Choreografija: G. Parokaitės-Giedraitienės. Režisūra: D. Lapinsko ir A. Giedraičio. Aktoriai: L. Barauskas, R. Stravinskaitė ir V. Demereckis. Šokėjai: B. Borodickaitė, V. Krišauskaitė ir R. Zappia.

Kiek anksčiau "Kultūriniam Drauge" buvo spausdintas interviu teatralinėmis temomis su Chicagoje garsėjančiu lietuviu aktorium Antanu Mockum. Šiuo metu Mockus intensyviai ruošiasi gegužės 4 d. premjerai Harper teatre. Jis ten vaidins pagrindinę arkivyskupo Tomo Becketo rolę prancūzų rašytojo Jean Anouilh dramoje "Becket", vaizduojančioje 12 šimtmetyje Anglijos karaliaus Henriko II susikirtimą su savo arkivyskupu Tomu Becketu.

● Lietuvių dailininkų parodos Chicagoje. Šis pavasaris čia yra ypą gausus lietuvių dailininkų individualiomis parodomis. Kestučio Zapkaus tapybos darbai šiuo metu yra rodomi miesto centre, "Kazimir Galle-

ry" patalpose, 620 N. Michigan Ave. Paroda ten tęsis iki gegužės mėn. 12 d. Išstatyta kruopščiai išbaigti penki didelio formato darbai ir 8 mažesni, daugiau eskizinio užmojo. Nemažai čia regimų dailininko darbų jau yra matyta jo ankstesnėse parodose, tad kokių nors ypatingų naujumu paroda nepasižymi. Paviekslių pobūdis vis dar neatsiplėšęs nuo Op Art giminystės, tik anksčiau mėgtos įvairiaformės dažų dėmės naujesniu darbuose virsta griežtomis geometrinėmis formomis, tuo dar labiau surakindamos visą matematinę paveiklo konstrukciją. Įdomu, kur toliau pasuks ir kur nueis Kestutis Zapkus? Kiekvieni atveju tą jo žingsnių mes visi labai laukiame.

Valentino Ramonio tapybos ir piešinių paroda iki gegužės 6 d. atidaryta Balzeko kultūros muziejuje (4012 Archer Ave.). Muziejaus patalpose išstatyta 11 aliejaus darbų ir 9 piešiniai spalvotu pieštuku. Dauguma Ramonio čia rodomų aliejinų paveikslų yra taipgi matyti ankstesnėse parodose. Akin labiausiai krinta spalviniu ir kompoziciniu atžvilgiu geriausiai atliktas darbas "Japoniškas sodas". Prie labiau pasisekusių būtų dar priskirtina "Mergaitė su vynuogėmis" ir "Katedra". Kituos darbus dar labai daug tapybinio pasimetimo. Laukdami tikrojo Ramonio subrendimo, linkime jam didesnio atsakingumo prieš save ir prieš žiūrovus, o taipgi ir daugiau įtempto darbo bei studijų. Iš piešinių geriausiai pavykę: State Street — Chicago, Empire State Building — New York ir Worlds Fair — New York.

Antano Petrikonio naujų tapybų paroda atidaroma Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, gegužės mėn. 6 d. (kitą šeštadienį).

Vytauto Igno darbų paroda tą pačią dieną (gegužės 6) atidaroma "Chicago Savings and Loan Association" meno galerijoje, 6445 So. Western Ave. Paroda rengia Korp! Gintaras. Ta proga kitą šeštadienį spausdin-

Skulptoriaus Petro Vaškio darbai, taip vadinamoje "Craftsman '67" parodoje Philadelphiaje, kur jie yra išstatyti tarp kitų 24 menininkų reprezentacinių darbų. Paroda vyks "Museum of the Philadelphia Civic Center" patalpose ir truks iki gegužės 7 d. Nuotr. K. Čikoto

sime pasikalbėjimą su pačiu dailininku.

● Dr. S. A. Bačkis padovanavo Pasaulio lietuvių archyvu 40 knygų ir brošiūrų, kurių tarpe yra unikatai arba retenybės: O proischoždenij jazyka i literatur litovskich, 1827 m.; Le tour du monde (yra skyrius apie Lietuvą ir Baltijos kraštus), 1865 m.; General - Karte von Liv. - Ehst. - und Kurland, von C. G. Ruecker (Reval, 1867 m.); "Les Dainos" — chants populaires de la Lithuanie (Revue Contemporaine, 1858. II, 28); Arslane Bohdanowicz, La Horde d'or, La Pologne et La Lithuanie (1242—1430); Rapport sur une mission scientifique en Lithuanie Russe, par M. R. Gauthiot (1901. V. 2) ir daugelis kitų labai svarbių istorikui knygų.

● Čiurlionio vardo literatūros ir meno mėgėjų klubas Ukrainoj. Odesoj, prie tenyškio Vakarų ir Rytų meno muziejaus, yra įsikūręs literatūros ir meno mėgėjų klubas, pradžioje vadinsis "Spalva - Muzika - Žodis", bet pastaruoju metu tą vardą pakeitęs ir pasivadinęs Čiurlionio klubu.

Klubas propaguoja "sintetinį meną" — tapybos, muzikos ir filosofinės minties sintezę. Čiurlionio vardą klubui jo nariai pasirinkę todėl, kad Čiurlionio kū-

ryba kaip tik esanti tokia sintezė.

Klubas neseniai surengė Čiurlionio kūrybos vakarą, kuris Odesos menininkams ir studentams taip patikęs, kad net gauti iš kelių vietinių aukštųjų mokyklų kvietimų tą programą pas juos pakartoti. Šią programą rengdamas, klubas glaudžiai bendradarbiauęs su J. Čiurlionyte (menotyryninke) ir su M. K. Čiurlionio seserim V. Karuziene.

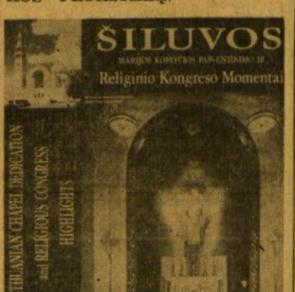
● Vilniuje M. K. Čiurlionis grojamas vargonais. Šio instrumento virtuosas Leopoldas Digrys pastarajame savo koncerte Vilniuje šalia Bacho atliko ir Čiurlionio kūrinius. Apie tai R. Gučas savaitrašty "Literatūra ir menas" balandžio -2 d. rašo:

"Šį kartą pirmąją L. Digrio koncerto dalį sudarė vien M. K. Čiurlionio kūriniai: šeši preludai, kanonas ir septynios fugos. Kanoną ir šešias fugas vargonams pritaikė pats atlikėjas. Iš esmės tai yra studijiniai M. K. Čiurlionio darbai, kuriuose kompozitorius, mano manymu, pagrindinį dėmesį kreipė į kontrpunkto techniką ir mažiausiai gilinosi, kokių instrumentu fugas reiktų atlikti (o greičiau-

siai jis nė negalvojo apie viešą jų atlikimą). Kadangi fugose (išskyrus chorinę c-moll ir b-moll op. 35) nėra specifiskai fortepijoninės faktūros, vargonais jos skamba turtingai ir logiškai. Reikia padėkoti L. Digriui už naujo M. K. Čiurlionio kūrybos puslapio atskleidimą.

Manyčiau, kad ne man vienam didžiausią įspūdį paliko dvi fugos — c-moll ir b-moll op. 35. Pastarąją sudėtinga muzikinė

PATYS ISIGYKITE IR KITIEMS PASIOLYKITE SILUVOS MARIJOS ŠVENTINIMO IR RELIGINIO KONGRESO WASHINGTONO MUZIKOS PLOKSTELĖ.

PASIKLAUSYKITE ISTORINIŲ IVYKIŲ:

J. Naujalo Mišų, Dainavos ansamblio giedamų šventovėje,

Br. Budriūno giesmės "Sveika, Marija", atliekamos sol. A. Pavašario,

J. Starkos kompozicijos "Tušti paliktieji namai", įdainuotos sol. R. Mastienės,

Br. Markaičio "Nenuženk nuo akmenų, o Marija" giesmės, atliktos sol. Pr. Bičkienės,

T. Brazio dainos "Oi toli, toli", sudainuotos New Yorko Lietuvių vyrų choro, ir giesmių, giedamų tūkstantinės minios.

Plokštelės kaina \$5.00; ji gaunama pas lietuviškų plokštelių platinotojų arba pas leidėją: Siluva Record, 110 W. Lafayette Ave., Baltimore, Md. 21217.

LITERATŪRA IR OPERA

(Atkelta iš 8 psl.)

"Alkmenė" (pagal Kleistą). Tik tada jis galėjo suvokti, kokias problemas iškelia literatūrinė opera ir drąsiai jas spręsti. Jis buvo laimingas, kad į jo rankas pateko dramatiniai veikalai, kurie kartu buvo ir geri librečiai.

Radiofoninės operos

H. W. Henze, žinomas kaip sėkmingas įvairiausio pobūdžio muzikos kūrėjas, priartėjo prie lyrinio teatro pirmiausia su radiofoninėm operom ir galiausiai įsitvirtino su "Manon", pavadinta "Bulvaro vienuoma". Su pasakiška opera "Karalius vergas" pasiryžo patenkinti operos įgimtas aspiracijas, tariant antgamtinus elementus perkeisti į tikrovę. Šiai operai, pagal Gozzi tekstą gražų libretą parašė H. Crameris. Paskutinioji Henzes opera "Homburgo princas" (pagal Kleistą) nepaprastai pavykusi ir netrukus įsitvirtins daugumoje vokiečių teatrų.

Kaip matėme, operų likimas yra ankštai susijęs su libretu. Todėl žiūrovai besilankę į operas, pirmiausia turėtų gerai susipažinti su jų turiniu ir tekstu, gerai pažinti muzikinį veikalą ir dažnai jo klausytis. Tam pasitarnauja plokštelės. Taip pat nemaža prisideda joms pažinti bei išpopuliarinti ir televizija, paskatindama jas pamatyti ir scenoje.

Libreto autonomija

Galaisiai, kad libretas šią dieną laikomas viena svarbiausių ir autonominių operos dalių, rodo ir specialus "Spectaculus"

numeris, pavadintas "Moderniųjų operų tekstai", išleistas 1962 m. Šį tomą sudaro 10 libretų, skirtų sukompnuoti muzikai. Su jais grįžtame į išeities tašką, į literatūrinius veikalus, skirtus muzikai taip, kaip buvo įsivaizdavę Herderis ir Goethė. Iš tų 10 tekstų, 4 parašyti pačių kompozitorių. Tų libretų tarpe svarbiausią vietą užima Busonio "Daktaras Faustas", po jo seka J. Cocteau "Vargšas jūreivis", kuriam muziką sukūrė D. Milhaudas. Visiškai skirtingas Pirandello "Pakeisto vaiko legenda", įspūdinga ne tik tekstu, bet taip pat ir Malpiero muzika. Claudelio "Joana ant lauko" (muzika Honegerio) pakyla į oratorijos kategoriją. Mitologinė opera "Egipto Elena" (tekstas Hoffmannsthalio, muzika R. Strausso) šitame cikle pasirodo vieniša. Ypatingo pobūdžio Hindemitho simboliniai tekstai "Dailinink Motiejų" sudaro menininko gyvenimo tragediją grandioziniam istoriniam fone, lygiai kaip ir Kreneko "Karolius V", atskleidžia garsaus vyro gyvenimo išpažintį. Su Menotti "Konsultu" grįžtame į dabartį. Brechto tezinis veikalas "Lukulo pasmerkimas" sudaro stiprų kontrastą su neįprastu poetiniu libretu Stravinskio "Ištirkėlio pažangai".

Susipažinę su XX šimt. operom, matome, kad poezijos tyram skambume išlieka šis tas iš jos švytesio ir puikumo, kuriuose žodis ir muzika yra intymiai susiję taip, kad (kaip anuomet Herderis rašė) su abiejų pastangom... susidaro viena visuma.

SINCLAIR

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
COSMOS EXPRESS
MARQUETTE GIFT PARCEL SERV 3 skyriai Chicagoje:

2605 69th St. Tel. WA 5-2757
2501 69th St. Tel. WZ 5-3737
3212 So. Halsted St. Tel. CA 5-1864
Lietuvių bendrovė, kuri turi teisę siuntinius siųsti be tarpininkų tiesiai savo vardu iš Chicago į Lietuvą.
Didelis pasirinkimas geriausių rūšių mažiausiu ir kitų prekių žemomis kainomis.
E. ir V. Žukauskai

VALOME KILIMUS IR BALDUS
Plauname ir vaškuojame visų rūšių grindis.
J. BUBNYS — Tel. RE 7-5168

ST. ZABRODSKAS
MIESTO IR NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS
Atlieka remonto, perstatymo ir namų statybos darbus, cemento darbus, elektros įrengimus ir kt. Išdirpina reikalingus leidimus, iš miesto valdybos namų statymui, pertvarkymui ar remontavimui.
Visas darbas yra garantuotas ir apdraustas.
2040 West 52nd Street
Tel. — PR 8-7887
CHICAGO, ILLINOIS 60609

SIUVIMO MAŠINOS
BERNINA • NECCHI • ELNA • PFAFF • KENMORE
(šveicariškos, vokiškos, itališkos, japoniškos, Singer ir kitos). Taisome, parduodame ir nuomojame prieinamomis kainomis ir sąlygomis. Darbas greitai ir šalinamas. Turime dalis, prietaikus pagal skonį kabinetui. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose. Parduodame ir taisome dulkių siurblius.
B & S SEWING MACHINE CO.
4214 S. Archer Ave., Chicago, Ill. 60632. Tel. 927-0044; 927-0045.
Vedėjas Arvydas M. Dikinis

EXPO 67 PASAI
Nusipirkite su nuolaida Expo 67 pasus Montrealio Lietuvių Kredito Unijoje "Lite". Pinigus siųsti Kanados doleriais pridėdant 50 ct. persiuntimo išlaidoms.
Rašykite: "Litas", 1465 De Seve St., Montreal 20, Quebec, Canada

Pasų rūšis	Suaugusiems	Jaunimui 13-22 m.	Valikams 2-13 m.
7 dieny	9.00	12.00	8.00
1 dienos	2.20	2.50	1.10
Bonai +	4.65	7.00	4.65
Bonai + 2 d. pasai	8.00	12.00	Bonai + 1 d. pasas
			3.80
			5.25

EXPO 67 NAKVYNES
Montrealio centre, moderniškaime name, išnuomojami atskiri kambariai padieniu ar savaitėmis pradedant gegužės mėnesiu. Informacija siunčiama nemokamai.
Rašyti: P. O. Box 41, Station „S“, Montreal 20, Quebec, Canada

kalba, būdinga vėlyvajai M. K. baigtasis A. Zebriūno režisuotas Čiurlionio kūrybai, bei tragiški "Mažasis Princas", bet tas filmtvyvai išskyrė iš kitų koncertams nebus vertinamas varžybu te atliktų kompozitoriaus kūrinijų".

Tarp nusiųstųjų trumpų ap-
● "Didžiojo Gintaro" filmų žvalgiųjų filmų yra A. Dausos festivalis Moldavijoje ir Juozo režisuota apžvalga "Ten, už du-Miltinio vizitas Anglijoj. Mol-rų", rodanti panevėžiškio "Mildavijoje vyksta sovietinių filmų festivalis — varžybos dėl "Didžiojo Gintaro", kurį vilniškiai O pats Juozas Miltinis tuo pačiu metu, balandžio pradžioje, tris kartus. Iš Vilniaus var-rusų teatro menininkų grupėje, žyboms šį kartą pasiūsta du fil-atvyko į Angliją susipažinti su mai — "Laiptai į dangų" ir įžymiausias Anglijos teatras "Naktys be nakvynės", abu "po-Miltinis prieš 30 metų kaip tik litiškai - ideologiškai". Ten pat studijavo vaidybos meną Prantbus parodytas ir neseniai už-cūzijoje ir Anglijoje. (E.)

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOKPLYČIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108 - 09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Kopyčios:
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7 - 1741 - 2
4330 - 34 South California Avenue
Telefonas LA 3 - 0440 ir LA 3 - 9852

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA
Geriausias gėlių dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 West 63rd STREET
Telef. PRespect 8-0833 PRespect 8-0834

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6945 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8606

PIRKITE DABAR TIESI OG NUO MR. NELSON SAVININKO SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorų Asociacijos Nariai
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 99th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672
PETRAS BIELIONAS
1348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 5-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
8307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
8354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
8519 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1188 — 1189
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003
LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWN ILL. TEL. 636-2320

OPERA IR LITERATŪRA

Dviejų seserų santykiai laiko tėkmėje

Vokiečių muzikologas prof. J. Müller - Blatta 1922-35 m. buvo Karaliaučiaus universiteto profesorius ir bažnytinės bei pasaulinės muzikos instituto direktorius. Vėliau dėstė visoje eilėje Vokietijos universitetų. Parašė eilę veikalų apie vokiečių dainą Vidurinio amžiaus, apie santykį tarp žodžio ir garso, fugos ir variacijų, apie operą ir liaudies muziką. Čia paduodame trumpintą atpasakojimą jo studijų apie operą ir literatūrą, tilpusią vokiečių žurnalo "Humboldt" 1966 m. 25 numery, manydami, kad, artėjant mūsų "Gražinos" operos premjerai, skaitytojams bus įdomu visa tai sužinoti. P. G.

P. GAUCYS

non" ir "Faustas". Genialioji opera "Carmen" ligi 1964 m. statoma sužalota. Dabar, atspausdinus jos originalinį tekstą, parašytą pagal Merimė apykai, reikia tikėtis, kad ilgainiui jis įsigalės ir scenoje.

XX šimt. pradžioje prancūzų muzikas Claude Debussy vis šiek tiek atsiriboja nuo Wagner'o. Muzikinio impresionizmo mesteris savo operos "Pelleas ir Melisandė" libretui parinko žinomą Meterlinco veikalą ir jį apdengė savo puikios muzikos šilko apsiautalu, kuri išliko iki šių dienų, nepaisant teksto menko dramatiškumo. Vėliau jį pasėkė Richardas Straussas su savo "Salome". Šis muzikas irgi savo kompozicijos pagrindą padėjo žinomam Oskaro Wilde'o dramai. Anų laikų (1906) žiūrovai, besiklausydami tos muzikos su tokiais skirtingais orkestriniais efektais, tokiais iškiliais rečitatyvais ir "nervingo kontrapunkto" sodria balsais, turėjo jausti didelį susižavėjimą. O visa tai reiškė, kad opera

"Ariana" ir "Anabela", kurie vis dar tebėra stiprūs opein'o teatro šulai. Tačiau t kra yra ir ta, kad Straussas jau reiškia muzikinės operos gulbės giesmę.

Besibaigiant I Pas. karui, matome išsivysčiusią naują muzikinį stilių, kuris buvo pavadintas "ekspresionistiniu". Pradedant 1921 m. buvo imta groti naują kamerinę muziką. Čia Paulius Hindemith'as iškyla į pirmą vietą. Buvo klausama, ar reikia taip pat ir operoje panaudoti tą naują stilių, norint kad jos raida pataptų našesnę? Ir kartu su tuo, ar nebuvo būtinas ir operos literatūros pagrindinis pakeitimas?

Tuo pačiu metu Ferruccio Busoni, "naujosios muzikos" reiškęjas, pradėjo pirmą drąsų mėginimą su savo "Daktaru Faustu". Busoni rašė: "Tikiuos, kad ateityje opera pataps muzikinės išraiškos aukščiausia forma, tarant universalne ir vienintele". Įdomu, kad tais pačiais metais (1925) buvo pastatyta ir Albano Bergo opera "Wozzeck". 1927 m. buvo pastatyta Hindemith'o opera "Cardillac" ir Stravinskio "Oedipus Rex", opera oratorijos formoje, kur J. Cocteau tekstu buvo pabrėžtas tas ypatingas jos pobūdis.

Religinio momento išryškėjimas

Tas pats J. Cocteau parašė libretą ir Dariaus Milhaudo operai "Vargšas Jurevis". D. Milhaudas, glaudžiai bendradarbiaudamas su Paul Claudel'u, buvo sukūręs naują istorinės operos tipą, kur įvykis vaizduojamas visu tikroviškumu ne tik politiniu bei socialiniu atžvilgiais, bet taip pat ir religiniu, amžinumo prasme. Po aštuonerių metų su P. Claudelio "Joana ant lauko" įvykis pasikartojo, tačiau labiau statinėje formoje, įgaudamas oratorinį pobūdį. Su ja sutampa labai intensyvi Arturo Honeggerio muzika. Minėtini ir kai kurie italų autorių darbai: Pirandello "Pakeisto sūnaus legenda" su atonaline G. J. Malpiero muzika (1934), Elioto "Nužudymas katedroje", su Ildebrando Pizetti autosakramentine muzika ir chorais.

Italų ir vokiečių kryptys

Čia išvardijome drąsius naujojo stiliaus kūrinius, išsikovojusius kelią į operos sceną. Tačiau muzikinis teatras reikalingas vidutiniško pobūdžio visad turinčių pasisekimą veikalų. Su operom "viršūnėm" gal galima sudaryti vieną mėnesio repertuarą, ne daugiau. Gerai pažįstamą kad buvo įsivaizdavę Mozartas ir Herderis. Abiem menininkams nuoširdžiai bendradarbiaujant, gimsta tokie veikalai kaip "Rožės kavalierius",

Gražina. Dail. Bronės Jameikienės sukurtų rūbų eskizas Chicago Lietuvių operos šiemet gegužės 20 ir 21 d. statomai Jurgio Karnavičiaus "Gražina" pagrindinių kostiumų eskizus padarė dail. Bronė Jameikienė. Šį puslapį čia tad ir iliustruojame tų piešinių pavyzdžiais.

šingai, yra tekstų, kurie atspausdinti mum nesudaro įspūdžio, tačiau pastatyti scenoje, jie pasirodo pilni gyvybės ir uždega žiūrovų entuziazmą. Tačiau juose turi glūdėti muzikinės situacijos, progos, kuriose muzika ar tai solo, ar visumoje, ar choro, turi pasireikšti su visu puikumu bei žavumu. Po to seka įspūdingos scenos, silpnas galima pagerinti, o netikusias negailestingai išjungti. Kas dar čia turi reikšmės? "Judėjimas". Tai magiškas žodis, užtikrinąs žiūrovų susižavėjimą ir da ninių dėmesį. Tą puikiai suprato italai ir mokėjo tai išnaudoti. Tačiau reikia pripažinti nuopelnus vokiečių, kurie tikėjo, kad solistai užtikrina operos pasisekimą.

Operos naujoji raida

Dideliam chaose, pasibaigus II Pas. karui, palaipsniui prasidėjo operos atgimimas ir jos naujoji raida. Visų tautų, dalyvavusių kare, ligi tol užgniauztos meninės jėgos po truputį pradėjo atsigaivinti. Sudraskytoji Vokietija turėjo pasitempti daugiau už bet kurią kitą šalį. Ji susmuko, tačiau lyrinio teatro aplinkuma, pats skurdas suteikė naujus sparnus išradingumo dvasiai. Dideli veikalai, kaip Hindemith'o "Dailininkas Motiejus" ir E. Kreneko "Karolis V" buvo pastatyti ir savo tėvynės scenoje. Salzburgo festivaliai pasižadėjo kasmet pastatyti naują operą, iš kurio galima pasigendama geros komiškos operos, kurią sukurti kaip tik yra sunkiausia tiek libretininkui, tiek kompozitoriui. Kaip gerą tos rūšies pavyzdį galima suminėti vieną seną Hermano Goetzo (1874) operą "Sutramdyta laukinukė" su labai vykusiu šveicarų poeto J. V. Widmanno tekstu, iš kurio galima pasimokyti, kaip Šekspyro komediją reikia perkeisti į operos libretą. Jo muzika nepaprastai linksma, o struktūra — viena tobuliausių.

Komiškoji opera

XX šimt. E. Wolf - Ferrari turėjo laimę surasti savo ope-

lieka. Vakarų Europos vis tebe naudojami literatūros kūriniai muzikiniams jų pritaikymui. Šveicaras Frank Martinas išgarsėjo savo žavia oratorija Tristan'o tema. Paskui sukūrė muziką "Audrai", paimtai iš Šekspyro "Vasaros nakties sapno", labiausia muzikalško iš visų jo kūrinių.

Prancūzas Francis Poulencas parašė muziką d d d o jo poeto G. Bernanos "Karmeličių dialogams", kuri kritiškai manymu, nepaisant kai kurių silpnųjų, yra vienintelė didžioji mūsų laikų prancūzų opera.

Naujas operų stilius

Mūsų laikotarpyje dvi kūrybinės asmenybės praturtino lyrinį teatrą savo vykusiais veikalais ir kartu išva ypatingu būdu išsprendė mūsų esmines problemas. Turime galvoti Carl Orffo ir Benjamin Brittena. C. Orffas pirmą kartą priartėjo prie teatro, norėdamas išstudijuoti italų primityvų operą, tačiau sukūręs "Carmina burana" (1936) pusiau sceninį veikalą, pasiekė neužmirštamų laimėjimų su "Mond" ir "Kluge". Su tais kūrinių's gimė naujas stilius operų, atremtų į pasakas, laimingu būdu susipina tekste ir muzikoje d rbtinis džiaugsmas ir gl' prasmė. Apdovanotas dideliu dramatišku ir kalbiniu talentu, jis sukuria "Bernauerine", bavarų laudies operą, kurioje telpa ne tik tautosakinės dainos, bet velniškos muzikos apžavai ir himnų pobūdžio liaupsės. Jo "Antigonėje" (pagal Sofoklį) atgimsta senovinė tragedija dvasngos muzikos dėka. La kas tars ar šitos iškilos technikos pakartojimas jo operoje "Oedipus Tironas", nuves į naujas ekspansijas, ar į suakmenėjimą.

Lyrinis momentas

Anglas Benjamin Brittenas savo ankstyvais darbas parodė puikius sugebėjimus lyriniam teatrui. Jo "Lukrecijos pagrobimas" (Andrė Obey dramos perdėrimas) turi kelis dainininkus ir mažą orkestrėlį, taikytą skrajojantjai operai. Ve-

Liūtauras

Rusų operos

Dabar žvilgtelėkime į rusų operas, pasižymėnas ypatingu muzikalumu. Musorgskio "Borisas Godunovas" (pagal Puškiną) tik neseniai įsitvirtino Vakarų teatru operose. Apleidžiant Čaikovsk'o labai spalvingas "Bernauerine", bavarų laudies operą, kurioje telpa ne tik tautosakinės dainos, bet velniškos muzikos apžavai ir himnų pobūdžio liaupsės. Jo "Antigonėje" (pagal Sofoklį) atgimsta senovinė tragedija dvasngos muzikos dėka. La kas tars ar šitos iškilos technikos pakartojimas jo operoje "Oedipus Tironas", nuves į naujas ekspansijas, ar į suakmenėjimą.

Prancūzų Milhaudas ir vokiečių Egkas

Zymus prancūzų komp. D. Milhaudas džiaugėsi labai veiksmingu bendradarbiavimu su poetu P. Claudelin. komponuodamas muziką jo "Krstupui Kolumbu" (Claudelis leido kompozitoriui ne tik pagal jo norą keisti tekstą, bet ir antra, mistinę dalį padėti į pirmosios, konkrečiosios dalies vietą, siekiant sustiprinti įspūdį, Milhaudo įsitikinimu, kai kompozitorius pasirenka jau traktuotą temą, arba kai libretas yra paimtas iš dramos ar romano, jis turi turėti visišką laisvę juos interpretuoti.

Ryšium su vokiečių muzika tenka paminėti Wernerį Egką, kuris pagal Kleisto novelę "Vestuvės San Dominge", parašė operą, sugebėdamas suteikti formą dviem prieštaruotom figūrom ir su jomis sudarė 20 sprogstančio dramatiškumo scenų. Štai tobulai dramai Egkas sukūrė brandžią muziką, kuri be jokų skrupulų įveda įvairiausias operinės muzikos stilistines priemones. Dar nežinia, ar šis kelias ilgainiui pasirodys sėkmingas. Šiapus ar taip, lyrinis teatras praturtėjo viena didelės vertės opera.

Dramos panaudojimas operai

W. Fortner's susiartinio su ispanų poetu Garcia Lorca, prieš baigdamas rašyti muziką "Kraujo vestuvių" operai. Jos premjera (Koleine 1957 m.) buvo ypatingai svarbi, nes pirmą kartą mūsų dienų drama buvo panaudota operai. Kadangi Lorca kūriny's pas žymi muzikalumu bei melodingu, Fortnerio dodekafoninė muzika, neįprasta ir stilizuota, nesuardė jos žavesio.

Iš pačių jauniausių vokiečių kompozitorių minėtinas G. Kleberis ir H. W. Henze. Šilerio "Piešikus" perdėrė į operą. Kleberis sukūrė "Cezario mirtį" (pagal Šekspyra), "Mirtinus norus" (pagal Balzacą) ir galiausiai

(Nukelta į 7 psl.)

Santykis tarp operos ir literatūros buvo pirmą kartą atrastas ir studijuojamas dar Goethės laika's. Herderis, begyvendamas Karaliaučiuje, susidomėjo muzikinę literatūrą, tariant literatūrą, skirta komponuoti muzikai. S'usdamas Glueckui vieną libretą, jis 1774 m. rašė:

"Tarp literatūros ir muzikos kilęs didelis ginčas, kuris taip išskyrė tuos du menus, kyla iš klausimų: kuri iš jų turi subordinuotis kitai? kuri turi vyrauti? Muzikas nori vyruoti savo menu, o poetas savuoju. Klek vienas jų nori pateikti pilną grožio visumą, dažnai negalvodamas turįs duoti tik savo dalį, kad būtų galima įvykdyti v sumą, dažnai negalvodamas turįs duoti tik savo dalį, kad būtų galima įvykdyti visumą, bendromis abiejų pastangomis".

Goethė su Schilleriu irgi nagrinėjo šią problemą. Mozarto "Don Žuano" operą je laikė tragiškos operos pavyzdžiu. Mozartas buvo pirmas, muzikos garsais išsakęs žmogų. Jis netgi pakeisdavo libretą, kad e'les sutaptų su jo muzikinėm idėjom. Ta prasme jam atrodė "poezija esanti paklusni muzikos dukra". Savo laiške tėvui jis rašė: "Geras kompozitorius, pažįstas teatru ir turįs ką pasakyti, ir geras poetas — turi susijungti ir patapti tikru fen'ksu".

Verdi ir Wagneris

Šį pagėdavimą įvykdė ne vien Wagneris, bet taip pat ir kitas didelis operos genijus — G. Verdi. Jiedu yra pirmieji XIX šimt. operai suteikę garbę ir švytesį. Wagneris, rašydamas Lohengriną, ryškiai išsako savo operos idealą. Iš paprasto libretininko jis pakyla į teatro poetą. "Nuo tos akimirkos, poezija ir muziką žengia susiėmusios rankas".

Per tą patį laikotarpį Verdi rašė operą po operos, imdamas libretus, iš kur pakliuvo, težiūrėdamas, kad jie teiktų žmogišką figūrą bei dramines situacijas. "Rigolette", "Trubadūras" ir "Kaukių balijuje" sukūrė autentiškus personažus, pilnus gyvybės, ir dažnai ypatingai originalius, jiems sukompnuodamas tikrai dramatišką muziką.

Wagneris nuo muzikinės dramos perėjo į operą, į "Tristaną" ir į "Meistersingerius". Tuo metu Verdi rašė "Aidą". Su nepaprasta kūrybine jėga jis sukompnuavo "Otelą" ir "Falstafą". Prasidedant XX amž. tie du kompozitoriai lyriniam teatrui įspaudžia savo gilius pėdsakus.

Mūsų šimtmetyje

Dabar atėjo naujas laikotarpis. Pirmaisiais šimtmečio metais reikėjo svarstyti santykį tarp operos ir literatūros, skiriamos operai. Vokiečių muzikai, iškilę po Wagnerio, teturėjo tik pasakas ir legendas. Verdžio paveldėtojai Italijoje pasuka į Mascagni'o ir Leoncavallo verizmą, tačiau Puccini savo įspūdingiems libretams ima medžiagą iš senų romanų bei dramų. Prancūzijoje išliko to paties stiliaus dvi operos: "Mig-

Liūtauras

įžengė į naują kelią, Wagnerį palikdama už savęs.

Abiems menininkams bendradarbiaujant

Čia įvyksta lemtingas atvejis, kada libreto autorius atsisako asmeninės garbės, siekdamas parašyti tekstą, kurį kompozitorius aprens muzikos rūbu. Taip Hugo von Hoffmannsthalis patampa tokiu libretininku, kokį kad buvo įsivaizdavę Mozartas ir Herderis. Abiem menininkams nuoširdžiai bendradarbiaujant, gimsta tokie veikalai kaip "Rožės kavalierius",

Laimutis

Bajoras